

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 41

София, срѣда, 10 февруарий

1932 г.

43. заседание

Вторникъ, 9 февруарий 1932 г.

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариевъ въ 16 ч. 25 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	873	ния представителъ Г. Говедаровъ, народния представителъ Велико Савовъ	889
Питане отъ народния представителъ И. Драгойски къмъ министъръ-председателя относно заплащане разликата въ цената на авизираният храни отъ кооперации и търговци на Дирекцията за храноизносъ. (Съобщение)	874	Случка. Изключване за три дни народнитъ представители Христо Трайковъ, Костадинъ Русиновъ и Сѣби Димитровъ за нарушение вътрешния редъ въ Народното събрание	875
Избори — анкета.		Законопроекти:	
1. Докладъ на парламентарната анкетна комисия по избора въ Плъвенската избирателна околия. (Съобщение)	874	1. За Столичната община. (Първо четене — продължение разискванията и приемане)	874
2. Съобщение отъ председателствувания, че народниятъ представителъ Г. Говедаровъ нѣма възможность да замине за анкетиране избора въ Егридеренската избирателна околия	874	2. За освобождаване гаранциитъ на държавнитъ служители при Петричкото и Кошукавашкото данъчни управления и пр. (Второ четене)	889
3. Приемане за членъ въ анкетната комисия по избора въ Егридеренската околия, вмѣсто народ-		Дневенъ редъ за следващото заседание	889

Председателствувашъ Н. Захариевъ: (Звъни) Откривамъ заседанието. Присѣтствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г г народни представители: Аврамовъ Аврамъ, Алексиевъ Никола, Ангеловъ Боянъ, Ангеловъ Иванъ, Ангеловъ Станъ, Арабаджиевъ Петко, Атанасовъ Русенъ, Ачковъ Димитъръ, Бончевъ Тодоръ, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ д-ръ Атанасъ, Болджиевъ Стефанъ, Буровъ Атанасъ, Василевъ Григоръ, Василевъ Иванъ, Велчевъ Иванъ, Гавриловъ Никола, Ганевъ Георги, Гашевски Никола, Геновъ Георги, Георгиевъ Георги, Георгиевъ Павелъ, Георгиевъ Стойчо, Говедаровъ Георги, Деневъ Андрей, Джабарски Стоянъ, Жанкардашлийски Димитъръ, Димитровъ д-ръ Георги, Димитровъ Коста, Домузиновъ Василь, Дочевъ Момчо, Думановъ д-ръ Никола, Ецовъ Борисъ, Желябовъ Жеко, Ивановъ Борисъ, Попивановъ Петъръ, Икономовъ Димитъръ, Ингилизовъ Иванъ, Казанаклиевъ Георги, Каназирски Георги, Капитановъ Анастасъ, Кемилевъ Никола, Кирковъ Кирко, Кировъ Стаматъ, Коевски Василь, Кондаковъ Александъръ, Константиновъ Тома, Косачевъ Йорданъ, Костовъ Георги, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Куртевъ Иванъ, Куцаровъ Тодоръ, Кушевъ Вѣчко, Кършовски Крумъ, Лоловъ Сава, Лулчевъ Коста, Ляпчевъ Андрей, Мариновъ Василь, Маринчевъ Георги, Мелнишки Боянъ, Мечкарски Тончо, Милевъ Мило, Мирски Христо, Митовъ Генко, Момчиловъ Стоянъ, Мустафовъ Али, Мутафовъ д-ръ Христо, Нейковъ Димитъръ, Нейчевъ Адамъ, Омарчевски Стоянъ, Орозовъ Александъръ, Пастуховъ Кръстю, х. Петковъ х. Георги, Пет-

ковъ Стефанъ, Петровъ Никола, Пиронковъ Александъръ, х. Поповъ Атанасъ, Поповъ Стефанъ, Пулевъ Стамо, Радевъ Георги, Рангеловъ Раденко, Рафаиловъ Филипъ, п. Рачевъ Иванъ, Рашковъ Христо, Родевъ Христо, Русевъ Иванъ, Сапунджиевъ Никола, Сарафовъ д-ръ Ангелъ, Свиначаровъ Добри, Симеоновъ Иванъ, Славовъ Кирилъ, Смиловъ Боянъ, Стамболиевъ Никола, Статевъ Христо, Стойновъ Иванъ, Такевъ д-ръ Владимиръ, Тахировъ Хафузъ Юсеинъ, Ташевъ Димо, Тодоровъ Димитъръ, Тодоровъ Иванъ, Томчевъ Ангелъ, Хайруловъ молла-Юсеинъ, Христовъ Александъръ, п. Христовъ Георги, Христовъ Трайко, Цанковъ Александъръ, Цановъ Стефанъ, Цачевъ Цачо, Циганчевъ Анастасъ, Чернооковъ Георги, Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Чолаковъ Христо, Чорбаджиевъ Петко, Юртовъ Георги, Якимовъ Тодоръ и Янакиевъ Василь)

Бюрото на Камарата е разрешило отпущъ на следнитъ народни представители:

На г. Никола Гавриловъ — 2 дена;
 На г. Тома Константиновъ — 3 дни;
 На г. Александъръ Кондаковъ — 4 дни;
 На г. Петко Арабаджиевъ — 2 дена;
 На г. Георги Маринчевъ — 3 дни;
 На г. Стефанъ Бояджиевъ — 4 дни;
 На г. х. Георги х. Петковъ — 3 дни;
 На г. Цвѣтко Таслаковъ — 4 дни;
 На г. д-ръ Христо Мутафовъ — 3 дни;
 На г. Цоло Марковъ — 8 дни;
 На г. Боянъ Смиловъ — 4 дни;
 На г. Иванъ Ингилизовъ — 3 дни;

На г. Атанасъ Буровъ — 1 день;
 На г. Григоръ Василевъ — 1 день;
 На г. Никола Гашевски — 4 дни;
 На г. Янко Сакъзовъ — 3 дни;
 На г. д-ръ Тодоръ Кулевъ — 3 дни;
 На г. Иванъ Русевъ — 4 дни;
 На г. Христо Статевъ — 7 дни;
 На г. Иванъ п. Рачевъ — 4 дни;
 На г. Димитъръ Икономовъ — 4 дни;
 На г. Лазаръ Станевъ — 3 дни и
 На г. Тодоръ Кучаровъ — 3 дни.

Народниятъ представители г. Стоянъ Джабарски и г. Петко Дековъ молятъ да имъ се разреши отпускъ: на първия 3 дни, а на втория 20 дни. Които г. г. народни представители сѣ съгласни да имъ се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпило е питане отъ народния представител г. Иванъ Драгойски до г. министъръ-председателя относно плащане разликата въ цената на авириранитъ предъ Дирекцията за храноизносъ храни отъ кооперации и търговци. Това питане ще се съобщи на г. министъръ-председателя, за да отговори.

Постъпилъ е докладътъ на парламентарната анкетна комисия по избора въ Плъвенската избирателна околия. Ще се напечати и ще се раздаде на г. г. народнитъ представители.

Народниятъ представител г. Георги Говедаровъ нѣма възможностъ да замине за анкетиране избора въ Егридеренската избирателна околия. Умолява се парламентарната група на Демократическия сговоръ да представи друго лице, за да може да замине то при другитъ анкетиори.

С. Мошановъ (д. сг): Ще се занимаемъ съ този въпросъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Трѣбва да имъ дадете срокъ, г. председателю, днесъ-утре, за да не саботиратъ анкетата.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. г. сговористи! Тая вечеръ ще трѣбва да посочите лицето, защото другитъ народни представители чакатъ въ околийския центъръ.

С. Мошановъ (д. сг): Ще влѣземъ въ връзка съ г. Георги Говедаровъ, за да видимъ, дали следъ 3-4 дена той не ще може да замине. Защото вие знаете, че сме въ надвечерието на общинскитъ избори и всѣки има да изпълня единъ дългъ. Г. Георги Говедаровъ доброволно се съгласи да участвува въ анкетната комисия. Въ този моментъ той е представилъ удостоверение отъ лѣкаря, че е падналъ, че е контузенъ, инжектиранъ и по никой начинъ не може да замине. Но понеже той не боледува, нѣма температура, може би следъ 3-4 дни да е въ състояние да замине. Тая работа не е толкова спешна, та да не може да се почака 3-4 дни. (Възражения отъ мнозинството)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Най-късно до утре да представятъ своя човѣкъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Азъ моля парламентарната група на Демократическия сговоръ още тая вечеръ да посочи своя представителъ въ анкетната комисия, за да можемъ да гласуваме, и той да замине при другитъ анкетиори, които го чакатъ.

Минаваме къмъ първа точка отъ дневния редъ: първо четене законопроекта за Столичната община — продължение разискванията.

Има думата народниятъ представител г. Никола Пждаревъ.

П. Стоевъ (раб): Г. председателю! Миналата седмица ние отправихме едно питане до г. министра на вътрешнитъ работи относно голямия тероръ, който се упражнява въ цѣлата страна надъ Работническата партия и другитъ наши работнически организации, въ връзка съ предстоящитъ общински избори и замолихме председателството веднага да ни се отговори.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Знаете много добре, че на питанието се отговаря въ четвъртъкъ.

П. Стоевъ (раб): Повсемѣстенъ тероръ се упражнява въ цѣлата страна. Има бити наши депутати въ връзка съ предизборнитъ събрания, които искатъ да устроятъ, и каквито събрания въ повечето случаи не ни се разрешаватъ. Ние искаме да ни се отговори.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Като получа питането, ще ви отговоря.

А. Бояджиевъ (раб): Има бити наши другари народни представители.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. Пждаревъ! Имате думата.

Н. Пждаревъ (д. сг): (Отъ трибуната)

С. Димитровъ (раб): Г. министре! Ако Вие не отговорите на нашитъ питання, . . .

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

С. Димитровъ (раб): . . . ние сами ще се помѣчимъ да обуздаемъ тая шайка, която ни тормози. Има бити и пребити наши другари народни представители. Раденко Рангеловъ е пребитъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Какво искате? Престанете, г. Димитровъ.

П. Стоевъ (раб): Г. министре! Ето телеграмата. (Поднася телеграма) Вие сте я получили.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ телеграмата съмъ получилъ.

С. Димитровъ (раб): Ние искаме да знаемъ защо на нашитъ питання не се отговаря.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ ще ви отговоря, следъ като получа вашитъ питання и следъ като събера нуждитъ сведения. Но вие така, както се държите, не заслужавате никакъвъ отговоръ. Дръжете се парламентарно, недейте вика.

П. Стоевъ (раб): Защо не ни се отговаря, г. министре?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Казахъ ви, че ще ви отговоря, но трѣбва да питамъ и да ми се дадатъ сведения отъ провинцията. Не мога да говоря наизустъ.

А. Бояджиевъ (раб): Вие вземахте списъкъ на мѣстата, където нашитъ другари трѣбваше да устроятъ публични събрания. Имаме право сега да предполагаме, че повечето отъ побоищата сѣ станали по Ваше нареждане.

Б. Кръстевъ (раб): Г. министре! Следъ моето събрание въ Килифарево дошли петъ камиони съ стража, изпратени отъ обществената безопасностъ въ Търново, за да тероризиратъ. Това е предизвикателство, което се върши по случай настѣпващитъ избори. Вие провокирате българското работничество.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Продължително звъни) Г-да! Какво искате? Запазете реда въ Парламента! (Възражения отъ работницитъ)

П. Стоевъ (раб): Спрете полицейския тероръ.

К. Русиновъ (раб): (Казва нѣщо)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие стоите по-долу отъ човѣкъ — Вие лично. Васъ, който се гаврите съ кръста, не Ви зачитамъ.

А. Бояджиевъ (раб): Вие надпреварихте Сговора по терора, който упражнявате, ще го надпреварите и въ падането си.

С. Димитровъ (раб): Ако Вие не обуздаете тия шайки, ние ще създадемъ работническо-селска отбрана, която ще постави всѣки на мѣстото.

Х. Манафовъ (д): Г. председателю! Вземете мърки срещу тия хора. Тѣ саботиратъ работата на Парламента.

К. Русиновъ (раб): Какво искате, да ни изключатъ ли? Нека ни изключатъ.

С. Мошановъ (д. сг): (Къмъ мнозинството) Лъжа ли е, че народниятъ представител Лазаръ Станевъ е пребитъ въ околийското управление въ Плъвенъ?

Д-р Ђ. Бешков (з): Приемамъ, че е битъ. Но вие ги избивахте и нѣмате право сега да говорите за побоища. Сега вие сте заедно съ тѣхъ. (Скарване между народния представител А. Василевъ и нѣкои народни представители отъ работническата група)

А. Ненов (раб): (Къмъ д-р Ђ. Бешковъ) Мълчи! Сега вие сте заедно съ тѣхъ. Кой сговористски палачъ дадохте подъ съдъ? Въ Стара-Загора Александъръ Цанковъ говори свободно на публично събрание, а работниците се пребивава. Вие, земледѣлците, сте сговористи № 2.

А. Бояджиев (раб): Даже по-лоши.

Министъръ д-р Ђ. Гиргиновъ: Така, както се държите, не заслужавате отговоръ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. г. народни представители! Азъ се намирамъ въ невъзможностъ да работя. Народните представители Христо Трайковъ, Константинъ Русиновъ и Сѣби Димитровъ саботиратъ работата на Събранието. Азъ предлагамъ изключванетоъ имъ за три заседания.

Имате думата за лично обяснение.

С. Димитровъ (раб): Г. г. народни представители! Въ връзка съ градските и селските общински избори противонародната властъ . . .

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Ще говорите само за лично обяснение. (Възражения отъ работниците. Тропане по банкитъ отъ мнозинството)

С. Димитровъ (раб): . . . продължава политиката на фашистите, политиката на Сговора, политика на избиване работниците и селяните. (Тропане по банкитъ отъ мнозинството) Ето защо ние тукъ, въ Народното събрание, ви заявяваме, че ако вие не обуздаете тая шайка отъ полици и неотговорни фактори, ние ще създадемъ работническо-селска самоотбрана, която ще ви постави на мѣстото. (Тропане по банкитъ отъ мнозинството)

Г. Енчевъ (з): (Къмъ министъръ д-р Ђ. Гиргиновъ) Чухте ли ги?

Министъръ д-р Ђ. Гиргиновъ: Да се отбележи, че вие проповѣдвате едно насилие отъ ваша страна.

С. Димитровъ (раб): Ако не обуздаете тая шайка отъ полици!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Константинъ Русиновъ.

К. Русиновъ (раб): Г-да! Азъ издигамъ гласъ на протестъ въ Народното събрание срещу терора, който се упражнява надъ работниците и селяните, като се разтурватъ нашитъ събрания.

И. Василевъ (д): Ами вашитъ какво правятъ?

К. Русиновъ (раб): Г. г. народни представители! Единъ блестящъ примѣръ. Въ едно татарпазарджишко село бѣше ни разрешено публично събрание.

Министъръ д-р Ђ. Гиргиновъ: Това не е лично обяснение.

К. Русиновъ (раб): Дойдоха, обаче, полицаи и съ стрелба разгониха селяните и работниците. 18 души, навързани като добитѣкъ, цѣли 25 километра трѣбваше бѣгомъ да ни прекаратъ презъ тия села до Пазарджикъ. Съ бичове ни пребиха презъ нощта въ полицейския участѣкъ. Азъ паднахъ отъ преумора, защото не ни даваха нито секунда да си починемъ.

А. Стоевъ (з): Това лично обяснение ли е?

К. Русиновъ (раб): Въ този моментъ, когато ние говоримъ, другарѣтъ Икономовъ е смазанъ отъ бой въ Тетевенъ, а Раденко Рангеловъ е тоже смазанъ въ Ломско.

И. Василевъ (д): Кой билъ смазанъ отъ бой въ Тетевенъ? Икономовъ ли? Това е лъжа. Смазанъ е отъ бой старшиятъ стражаръ и то отъ вашитъ ударни групи, а нито косъмъ не е падналъ отъ вашия човѣкъ. Г. министърътъ ще Ви отговори утре и ще видите, кой е смазанъ отъ бой. Вашитъ ударни групи нападатъ.

К. Русиновъ (раб): И когато ние като народни представители протестираме срещу този тероръ и тия побоища, вие ни изключвате отъ заседанията. Дори г. министърътъ по адресъ на менъ каза, че той не ме зачита за човѣкъ и ме презира. На него ще му отговоря следното: Васъ, г. министре, работниците ще Ви презратъ. (Ржкоплѣскания отъ работниците)

И. Василевъ (д): Така безобразно лъжете и въ провинцията.

К. Русиновъ (раб): Азъ протестирамъ срещу този изразъ на г. министра.

А. Бояджиев (раб): Свободни избори ще произвеждате! На 21 ще си получите заслуженото.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Христо Трайковъ.

Х. Трайковъ (раб): Искане се нашето изключване затова, защото искаме да се заклеятъ побойниците. Вие искате, вмѣсто да се засрами полицията, която бие, вмѣсто да се засрами министърътъ на вътрешнитъ работи, който насърчава побоищата, да се засрамятъ бититъ и пребититъ!

Х. Манафовъ (д): Вие трѣбва да се засрамите, когато действувате противъ властъ и държава.

Министъръ д-р Ђ. Гиргиновъ: Вие не знаете какво приказвате. Вие сте винаги предизвикателни.

И. Василевъ (д): Властта е виновна само за полумѣрkitъ, а за друго за нищо не е виновна.

Х. Трайковъ (раб): Вие поддържате ли, че въ предизборния периодъ всѣки е длъженъ да си направи агитация? Вие признавате, че споредъ вашата конституция, както вие, така и ние имаме право на събрания.

А. Буковъ (з): Тя не е за васъ, щомъ викате, че е наша.

Х. Трайковъ (раб): Докато на васъ се разрешаватъ навсѣкжде събрания, докато на Сговора тоже се разрешаватъ събрания и се пазятъ неговитъ събрания отъ полицията на Народния блокъ, то нашитъ събрания биватъ разтурвани и ораторитъ и посетителитъ на събраниято бити. Ние нѣма какво друго да кажемъ, освенъ да апелираме къмъ работниците и селяните да гласуватъ въ предстоящитъ избори за Работническо-селски трудовъ блокъ. (Ржкоплѣскания отъ работниците) А сега гласувайте за нашето изключване, ако не ви е срамъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Изключванетоъ на тия г. г. народни представители не става заради тѣхната агитация въ провинцията, но заради туй, защото не зачитатъ правилника на Парламента, не зачитатъ вътрешния редъ и саботиратъ дейността на Парламента.

Които г. г. народни представители сѣ съгласни да се изключатъ за три заседания народнитъ представители г. г. Сѣби Димитровъ, Константинъ Русиновъ и Христо Трайковъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Отъ работниците: Малцинство е.

П. Стоевъ (раб): Ние имаме право да оспоримъ вота.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Понеже вотътъ се оспорва, ще го повтора.

Които г. г. народни представители сѣ съгласни съ изключванетоъ на посоченитъ г. г. народни представители за по три заседания, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство Събраниято приема.

Отъ работниците: Позоръ!

К. Русиновъ (раб): Това е срамъ за Парламента! (Народнитъ представители Сѣби Димитровъ, Христо Трайковъ и Константинъ Русиновъ напускатъ съ протести залата. Протестираатъ и други нѣкои г. г. народни представители отъ работническата група)

Министъръ д-р Ђ. Гиргиновъ: Събранията не сѣ забранени, но конспирациитъ, които искате да правите въ страната, тѣ сѣ забранени. (Възражения отъ работниците)

А. Ненов (раб): Какви конспирации? Докато въ Пазарджик се разреши събранието на министра на земледелието, на менъ такова не се разреши.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Вашата дейност е една прикрита конспирация.

Нъкой отъ мнозинството: Въ всеки случай, по-добри сме отъ Чеката.

А. Бояджиев (раб): Министърът на вътрешните работи предварително си бѣше вземалъ бележка за селата, въ които ще правимъ събрания, а следъ това ги забрани.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Събрания не съмъ забранявалъ никога.

Председателстващъ Н. Захариев: (Звъни) Моля, тишина, г-да! Дайте възможност на оратора да говори.

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. г. народни представители! Трѣбва да признаемъ и да помнимъ добре, че работата на Народното събрание се следи съ особено внимание отъ нашето общество. Говоря за онѣзи граждани, които творятъ материалната и духовна култура на нашата страна и които, при особено стѣснение, въ което сѣ поставени, съ голѣмъ интересъ следятъ дѣлото на Народното събрание. Защото въ тѣхното убеждение е, че държавата, било чрезъ изпълнителната властъ, било чрезъ законодателната властъ ще трѣбва да предприеме известни мѣрки, за да имъ помогне да излѣзатъ отъ стѣснението, въ което сѣ поставени, като запазятъ жизнената си енергия и творческитъ си сили. Това гражданство е заинтересовано и следи съ внимание работата на Народното събрание още и затова, защото въ неговото съзнание дълбоко е заседнало убеждението, че моментитъ, които преживява народътъ и държавата ни, сѣ такива, че тѣ изискватъ обединението на всички сили въ името на голѣмитъ, на високитъ интереси на народъ и държава. Тѣзи сили трѣбва да бѣдатъ обединени, за да могатъ, ако не да се премахнатъ, то поне да се намалятъ ония препятствия, които не само спъватъ напредъта на нашата страна, но застрашаватъ и самото нейно съществуване и като единна нация, а, може би, и като държава.

И ако съ такава внимание и съ такъв интересъ обществото следи нашето дѣло, г. г. народни представители, намъ се налага да проявимъ всичката възможна политическа мъдростъ, за да отговоримъ на голѣмата задача, която и общество, и народъ ни възлага. Този дълъгъ предлежи не само на насъ, народнитъ представители, той предлежи преди всичко на правителството, което има една голѣма задача въ тѣзи времена: да обединява всички народни сили, не да ги разединява, да ги съпоставя, не да ги противопоставя, да ги координира въ служба на народъ и на държава.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че нѣма да преувелича, ако кажа, че обществото е изненадано, когато ние днесъ се занимаваме съ закони като този за Софийската община. Г. г. народни представители! Голѣмо търпение проявява нашето общество и не може да се каже, че и Парламентътъ не проявява това търпение. Но въ времена, каквито преживява нашата страна, дѣлата на управлението, дѣлата на правителството не се мѣрятъ съ месеци и години — минутитъ сѣ отъ значение и тѣ не трѣбва да се пропускатъ.

Нъкой отъ земледѣлцитъ: Много късно си се сѣтилъ, г. Пждаревъ, за тая работа.

Н. Пждаревъ (д. сг): Трѣбва ли да ви кажа, че обществото е смутено отъ това, което става въ нашето управление — като-че-ли то не вижда една ръководна мисль въ управника, нито една единна воля, която да направлява тази управнишка мисль. По голѣми въпроси днесъ единъ министъръ прави изявления, на другия денъ другъ ги опровергава, трети свършено ги отрича, а никой нищо не върши.

А. Стоевъ (з): Това по законопроекта за Софийската община ли е?

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. г. народни представители! Това положение ще трѣбва да озадачи и правителство, и Парламентъ. Азъ смѣтамъ, че не е отъ малко значение фактътъ, изнесенъ отъ нашата преса: единъ, който има дълъгъ да следи за развитието и живота въ тази страна, е привлѣкълъ вниманието, че инициативитъ по стопанскитъ въпроси трѣбва да прибързатъ.

Г. г. народни представители! Управлението не е училище, за да се учатъ управницитъ да управляватъ. Управлението изисква действия всѣка минута, всѣки моментъ и управницитъ трѣбва да бѣде готовъ за тѣхъ. Когато Камарата трѣбваше да се разпусне за единъ месецъ, говорѣше се — и то съ право — „дайте възможност на правителството да се справи съ голѣмитъ въпроси“.

А. Стоевъ (з): Какво общо има това съ законопроекта?

Н. Пждаревъ (д. сг): Азъ ви казахъ, че обществото е изумено отъ внасянето на такъвъ законопроектъ сега, когато то очаква други законопроекти да бѣдатъ разглеждани. Ето единъ законопроектъ, който стои въ дневния редъ на Народното събрание отъ преди ваканцията, още отъ м. декемврий м. г. — законопроектътъ за подпомагане на земледѣлскитъ стопани, . . .

А. Стоевъ (з): Нищо общо нѣма туй съ законопроекта. Вие сте старъ парламентаристъ — съобразявайте се съ дневния редъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): . . . но и този законопроектъ се поставя въ последнитъ точки на дневния редъ, макаръ че г. министърътъ на земледѣлието тукъ-тамъ дава да се разбере, че ще го оттегли.

Г. г. народни представители! Азъ бѣхъ длъженъ да подчертая това и да ви кажа, че и азъ за себе си не мога да разбира какво наложи внасянето на този законопроектъ за Столичната община и да прeredи той всичкитъ други въпроси, за да заеме времето на Народното събрание въ нѣколко заседания.

Г. г. народни представители! Какво се иска съ този законопроектъ? Чета въ мотивитъ му, че новитъ условия и нужди налагали преустройството на Софийската община. Казано е още въ мотивитъ му, че действащиятъ законъ за Столичната община отъ 1929 г. донесе много дефекти въ управлението на столицата, които се отразиха върху авторитета на общинскитъ институти и върху правното чувство на гражданитъ. Г. г. народни представители! За това твърдение на г. министра напредно вие ще търсите съображенията, които сѣ го накарали да го каже въ мотивитъ на законопроекта. Такова едно твърдение за единъ законъ не може да бѣде голословно и то не може да не бѣде пояснено въ мотивитъ на г. министра. Народниятъ представител, когато прочете това твърдение, не вижда съображенията на г. министра. Г. г. народни представители! И азъ самъ съ готовност бихъ билъ съгласенъ да поправимъ дефектитъ на този законъ, които сѣ допринесли за унищожаване авторитета на общинскитъ институти и правното чувство на гражданитъ.

Но, г. г. народни представители, ако проследите новия законопроектъ, внесенъ отъ г. министра на вътрешните работи, и го сравните съ закона отъ 1929 г., вие ще видите, че това, което го има въ закона отъ 1929 г., го има и въ законопроекта, който внася г. министърътъ на вътрешните работи. И ако онзи законъ е излагалъ претяга и авторитета на общинскитъ институти, този законопроектъ нѣма да допринесе нищо за отстранение на причинитъ за това.

Г. г. народни представители! Азъ съмъ длъженъ да подчертая, че по такъвъ начинъ не бива да се внасятъ законопроекти. Такива твърдения въ мотивитъ, безъ да бѣдатъ тѣ обосновани съ посочване на ясни и несъмнени съображения, не би трѣбвало да се казватъ, особено отъ г. министра на вътрешните работи.

Въ мотивитъ на законопроекта се казва, че съ него се разширява фактически компетентността на общинския съветъ. Преди мене говориха доста народни представители, които ме освобождаватъ отъ дълъга да направя сравнение между закона отъ 1929 г. и този законопроектъ, за да се убедите, че разширяване компетентността на общинския съветъ фактически не съществува, или поне управлението на Софийската община не е дало основание на г. министра да смѣта, че нейната дейностъ е съзнатна или компрометирана съ това, че общинскиятъ съветъ е ималъ тия права, които му сѣ посочени съ закона отъ 1929 г. Г. г. народни представители! Пъкъ и не всѣко разширяване на компетентността на общинския съветъ или, по-право, на службата на общинския съветъ е отъ полза за управлението на Столичната община.

Г. г. народни представители! Софийската община има да изпълнява голѣма роля и изпълнява много задачи въ областта на стопанското, на културното, на благоустройственото повдигане на грала. На нейния общински съветъ предлежи много работа. И законодателятъ, когато иска да се мѣси въ управлението на една община, като създава законъ, правила, по които тя да действа, ще трѣбва да

има, преди всичко, предъ видъ задачите, които има да се постигатъ, и може ли да възложите всичката работа на общинския съветъ, или ще трѣбва, както е прието при едно парламентарно управление, на общинския съветъ да се възложи контролата при разрешаване на приходитѣ и разходитѣ и само по нѣкои голѣми въпроси — съ изпълнението на които нѣма да се спъне животътъ на общината — да дадете да се занимава и съветътъ. Но къде би отишло управлението на държавата, ако ние пожелаемъ въ Народното събрание да се занимаваме съ всичкитѣ управнишки актове на правителството, ако трѣбваше по всѣки държавнишки или административенъ актъ ние да се занимаваме и да го провѣрваме? Не е друго положението и на общинитѣ. Общинскиятъ съветъ има свои делегати, свои избраници, на които е повѣрилъ управлението на общината, а той контролира, разрешава приходитѣ и разходитѣ и следи изразходването да става съобразно съ нуждитѣ и задачитѣ, които има да се постигатъ. И ето защо, казвамъ, не всѣко разширяване на правата и длѣжноститѣ на общинския съветъ е отъ полза за доброто управление на Столичната община. И трѣбва да се внимава да не се възлагатъ на общинския съветъ работи, които той не е въ състояние добре да ги провѣри, нито добре да ги проучи, а ще трѣбва отговорността за тѣхъ да понасятъ лицата, които носятъ управлението. Вие разбирате ли къде прашате Софийската община, ако по всичкитѣ действия на управление вие карате общинския съветъ предварително да каже, какво да се върши и да поеме отговорностъ за действията на управлението? Тогава кой ще отговаря? 36 общински съветници — гова значи да нѣма отговорностъ въ управлението. Азъ бихъ предпочелъ общинския съветъ да наблюдава и контролира, но да даде свобода на неговото постоянно присѣствие да действува, за да вървятъ работитѣ съ успѣхъ. Но тази грижа за народността элементъ като-челъ ще ни доведе дотамъ, че да унищожимъ управлението въ общинитѣ. Ако туй нѣма да бѣде голѣма спънка за малкитѣ общини, трѣбва да признаемъ, г. г. народни представители, че що се отнася до голѣмитѣ общини, особено като софийската, която има да упражнява единъ бюджетъ повече отъ 400 милиона лева, не бива да се спъва всѣко действие на постоянното присѣствие.

Г. г. народни представители! Азъ съмъ напълно въ разбиранята на онѣзи оратори, които тукъ, отъ тая трибуна, изказваха възмущението си, че при управлението на Софийската община ставали нѣща, които трѣбвало да се избѣгватъ, за да се запазятъ материалнитѣ интереси на Софийската община и за да се пазятъ престижитъ и моралътъ на управлението. Но такива мотиви въ законопроекта нѣма. Ако г. министърътъ на вътрешнитѣ работи би поелъ моралния ангажментъ, не бихъ казалъ политическия, и кажеше въ мотивитѣ къмъ законопроекта си, че това го е накарало да внесе законопроекта и да иска измѣнение на нѣкои членове отъ закона за Столичната община, ние бихме се занимавали съ него. Но, г. г. народни представители, нека подчертая, че, що се касае до това, че въ търгове ставатъ злоупотребления, че при търгове се излагатъ на рискъ интереси на обществени учреждения, на общини, окръзи и на държава, нѣма защо да ме убеждавате, че това е възможно. Но азъ едно ще ви кажа — никой законъ не е въ състояние да освободи нашитѣ учреждения отъ тѣзи полѣзновения на хората, ако ние не сме въ състояние, като рѣководни личности, да поставяме и въ държава, и въ окръзи, и въ общини хсра, които ще бѣятъ да не се допускатъ тѣзи нарушения.

Г. г. народни представители! Азъ имамъ случая да се убѣдя, колко е мѣчно въ София да се води борбата противъ тѣзи злоупотребления съ обществени суми, и, нека ви кажа, азъ считамъ, че София мѣчно ще се справи съ тѣзи навици, които все повече се ширятъ и застрашаватъ, наистина, каситѣ на общественитѣ учреждения. Азъ имамъ надеждата и вѣрата, че единъ сериозенъ финансовъ контролъ все ще допринесе нѣщо въ това отношение. И имаме време, когато, наистина, можеше да се разчита на сериозния финансовъ контролъ, но противъ този финансовъ контролъ се води подземна борба и всѣкога успѣватъ ония, които иматъ интересъ око̀то на добросъвестния финансовъ инспекторъ да не надниква въ всичкитѣ тѣзи преписки, действия и дѣла.

Г. министърътъ на вътрешнитѣ работи се хвали въ законопроекта си, че съ този законопроектъ намалявалъ контрола на централната властъ. Г. г. народни представители! Азъ бихъ молилъ и правителство и васъ да не се намалява контролтътъ, а напротивъ, да се засили и да се направи по-ефикасенъ. Общинското самоуправление изисква общинаритѣ сами да опредѣлятъ кой ще ги управлява. Законитѣ нареждатъ какъ да става управлението. Но

какъ въ сжщностъ се извършва това управление? Г. г. народни представители! Не е само отъ интересъ на общинаритѣ да знаятъ това и да го следятъ. Когато се е създавала нашата конституция, когато основателитѣ на българската държава вложиха въ чл. 3 отъ конституцията задължението, административно държавата да се дѣли на окръзи, околии и общини, върху базата на общинското самоуправление, и по разбиранията на тогавашнитѣ наши държавници, създатели, строители на България, трѣбваше България да се посѣе съ много политически и обществени единици, искало се е общинитѣ да бѣдатъ политически обществени центрове, които да бѣдатъ едно миниатюрно изражение на общото държавно управление, да бѣдатъ заздравици, за да бѣде чрезъ тѣхъ заздравена и самата държава. Покойниятъ държавникъ Стоиловъ е казвалъ: „Америка, Англия дѣлжатъ своята сила на държавата, на силата на тѣхнитѣ общини, на силата на тѣзи обществени, политически центрове, що представляватъ тѣхнитѣ общини“, и той е искалъ, искали сж отъ нашитѣ общини да се създадатъ наистина политически и обществени центрове, които, сглобени въ едно, да съставятъ цѣлата българска държава. Но, г. г. народни представители, кой ще отрече, че преди всичко централната властъ е заинтересувана да знае какъ се управлява всѣки единъ политически общественъ центъръ, какъвто представляватъ общинитѣ, и особено какъ се управлява такъвъ единъ центъръ, какъвто е Софийската община?

Г. г. народни представители! Софийската община е община на столицата. Това никога не бива да се изпуска изъ предъ видъ отъ централната властъ. Та кой не създава и кой не признава, че онова, което става въ София, трѣбва да интересува централната властъ, и че централната властъ трѣбва зорко да следи за всичко онова, което става въ нея, защото, добре управлявана София, спокойно управлявана София, спокойно държана София, значително справедливостта и правдата, човѣщината при управлението на Софийската община, вие ще имате единъ политически центъръ — политическата глава на България — спокоенъ, запазенъ отъ размирици, които не могатъ да не се отразява върху общото управление на страната?

И ето защо, азъ казвамъ, не може да се счита, че когато съ единъ законопроектъ се иска намаляване на контрола на централната властъ, се прави нѣщо разумно и полезно за общата държавна организация. Г. г. народни представители! Повтарямъ, контролтътъ на държавата не е спъване на самоуправлението. Ще се самоуправляватъ и Софийската община, ще се самоуправляватъ и други общини, ще си избиратъ свои управници, но централната властъ трѣбва да следи за управлението имъ. И азъ смѣтамъ, че наистина всѣка една централна властъ ще трѣбва да се погрижи, ще трѣбва да се помъчи да направи този контролъ да бѣде по-ефикасенъ.

Г. г. народни представители! Въ София, знае се, че отъ 7 месеци финансови инспектори работятъ въ Софийската община. Не само софийското общество, но и народнитѣ представители се интересуватъ да знаятъ тѣзи инспектори, които работятъ седемъ месеци, какво намѣриха въ Софийската община. Защото, ако има нередозности, ако има, не казвамъ престѣпления, но нарушения, ако има невинимание, то трѣбва да се знае и отъ общество, и отъ Народното събрание. За спокойствието на столицата на България трѣбва да се знае какво е вършено. Е добре, тѣзи актове като чели стоятъ затворени. Нѣщо повече, г. г. народни представители, вие не можете да разберете моята изненада, когато ми се каза, че настоятелно кметътъ на София е молилъ, влизалъ е въ преговори даже за нѣкакви комбинации за управление на общината, но при условие, да се публикуватъ актоветѣ на финансовитѣ инспектори. Ревизираниитѣ, провѣрванитѣ, тѣзи, за които се разнасятъ мѣлви изъ града, а и тукъ се пустнаха отъ трибуната на Народното събрание, тѣ желаятъ тия актове да излязатъ налице.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че държавната властъ ще трѣбва да постави своята финансовъ инспекция на крака, да я постави въ изпълнение на работата, и, преди всичко, когато е поставена да изпълни дѣлото си тукъ, въ София, да даде резултатитѣ. Все трѣбва да има нѣкакъвъ резултатъ. Но когато се споменавае тукъ, г. г. народни представители, за нѣкакви злоупотребления по търговетѣ, вие чухте, вие разбрахте — а това, изглежда, сж фактитѣ — че самиятъ Софийски общински съветъ е разглеждалъ и одобрявалъ поемнитѣ условия и утвърждавалъ произведенитѣ търгове. И въпрѣки това, ако финансовата инспекция не бѣше, г. министре, спъната отъ правителството — и азъ това го поддържамъ и подчертавамъ — може-би щѣше да намѣри работи, които не бива да ставатъ нито въ Софийската община, нито въ която и да е община, още по-малко въ

които и да е държавни учреждения. Но кога ще дойде деня да се разбере, че финансовата инспекция трябва безпрепятствено да работи и да изпълнява службата си, че никакви задкулисни работи няма да я спъват, че никакви ходатайства на заинтересовани няма да я пръчат и че никакви страхове да се изложат приятели на поругания няма да спъват дейността на финансовите инспектори? Ще доживее ли България това управление, ще го има ли? Г. г. народни представители! Днес аз не го виждам. И фактът, печалният факт, че финансовата инспекция се разстрои по начин такъв, щото изведнъж се изхвърлиха половината от финансовите инспектори, а другата половина трепери за мѣстата си и търси начин да се осигури, когато новите инспектори сѫ негодни, неподготвени — може-би да сѫ много добросъвестни и желаещи да работят, но неподготвени и ще трябва много време да употребят, за да се подготвят за работа — този факт сам по себе си говори колко се отслабва голѣмият, истинският, единственият, ще кажа, контрол, който може да ни предпази. Затова недейте, г. г. народни представители, смѣта, че като постановим общинските съвети да провѣрват поемните условия, или произвеждането на търгове, ще спасите обществените учреждения, ще спасите и София от известни действия, от такива деяния. Г. г. народни представители! София е имала голѣми величини за кметове, имала е и нищожества; тѣ всички сѫ работили по един и сѣщи законъ. Нека се разбере, че задачата не е само да създадеш един законъ; задачата е да наредиш нашия политически животъ така, че да не се изкарват на върха на управленията по-сърдствености, или хора алчни за забогатяване, но да може да извади на лице най-годното, най-почтеното. Г. г. народни представители! Ако трябва да се създадат закони, за да можем да попрѣчим на партизанството да поставя хора, които не могат да носят авторитета на един градъ като София, дайте да ги създадемъ. Но това съ законъ не става; това ще трябва да стане съ едно особено политическо възпитание, което трябва да се прокара въ нашите партии. Можем ли да го прокараме? Не виждате ли пътя, по който всички вървимъ, г. г. народни представители, не виждате ли, че той ужасва? Е добре, търсете начина, търсете сѣрствата, но недейте ги търси тамъ, където този законопроектъ като-че-ли иска да ги намѣри.

Г. г. народни представители! Други съображения на г. министъра. Виждате, че това, което се говори въ п. 5 на мотивите къмъ законопроекта, се посочи отъ единъ отъ общинските съветници на София — който говори тукъ като народенъ представител — като едно непознаване на закона — отъ страна на г. министъра. Най-сетне, може-би г. министърътъ да не е писалъ мотивите, но той ще трябва да обърне вниманието на тѣзи, които сѫ му ги писали, че преди всичко тѣ трябва да проучатъ законите и тогава да подлагатъ за подписъ на г. министъра изрази, които могат да го изложатъ.

Г. г. народни представители! Една реформа въ законопроекта се сочи като належаща, нужна днесъ — защото виждате, този законопроектъ се внася и бързо се разглежда — тази за намаляването числото на общинските съветници. Г. г. народни представители! Сериозни мотиви за това намаление не могат да се намѣрятъ. Азъ не мога да разбера какъ за София, която — ако пресмѣтанятия ми сѫ горе-долу точни — е сложена върху 20 кв. километра площ — може-би повече, може-би по-малко, приблизително така ги изчислявамъ — която има повече отъ 250.000 къмъ 300.000 жители, съ толкова далечни квартали, които, претендира се, трябва да взематъ участие въ нареждане общинските работи на Столицата, какъ за тази София, така прѣсната, ще се счете, че 36 общински съветници сѫ много и че това тѣхно число спъва работата на общинския съветъ. Г. г. народни представители! Азъ прѣлистихъ отчета, който Софийската община е издала за своята дейностъ презъ 1930/1931 г. Тамъ няма да намѣрите указания за спѣнки, общинскиятъ съветъ да не може да работи за това, защото общинските съветници сѫ 36, а не сѫ 30. Отъ разправитѣ, пренията, които е имало въ общинския съветъ — прения, на които не се е противопоставило друго мнение — се вижда, че тѣзи общински съветници сѫ недостатъчни да се справятъ съ голѣмата работа, която е възложена на общинския съветъ. Най-сетне, г. г. народни представители, азъ разбирамъ, когато става нѣкакво реформиране, нѣкакво преобразование на единъ законъ, когато коренни реформи се прокаратъ въ него, да се постави и този въпросъ — въпросътъ за числото на общинските съветници. Но тѣй, както той днесъ е поставенъ, говори само едно, г. г. народни представители — че е требвало да стане промѣна въ състава

на общинския съветъ, за да може въ края на закона да се каже: сегашниятъ общински съветъ се разтуря.

Г. г. народни представители! Като друга реформа се сочи продължение редовните сесии на общинския съветъ. Г. г. народни представители! Досега работата на общинския съветъ не е била спѣната отъ това, че редовните сесии на съвета иматъ определено количество дни споредъ закона; нито пъкъ ще бѣде подпомогната съ това, че тѣзи сесии се продължаватъ съ петъ дни, защото общинскиятъ съветъ всѣкога има на разположение време, за да може да вземе решенията, които трябва да вземе. Ще ми позволите, г. г. народни представители, да изкажа едно малко съмнение, че когато се продължи дните на редовните сесии на съвета, ще да се улесни работата на общинския съветъ. Защото, когато общинскиятъ съветъ знае, че дните му се четатъ и сѫ изчетени, ще бърза въ своята работа; когато знае, че дните на сесията сѫ му продължени, той ще протака, а това не е въ интереса на самата община. Освенъ това извънредните сесии на съвета, свикани за особени нужди на общината, всѣкога сѫ на разположение, за да може да се върши работа, когато съветътъ би билъ спѣнатъ по липса на време.

Г. г. народни представители! Ще ме освободите да се спирамъ на другите нововъведения въ законопроекта — за референдума и за цѣлните бюлетени. Който знае какво е референдумъ, ще разбере, г. г. народни представители, че той е поставенъ въ законопроекта, защото не се искало да се каже ясно и положително: забранява се на Софийската община всѣкакво отчуждаване на каквито и да било — и най-малки — парцели общински имоти. Може би това да е нужно да се направи — азъ не съмъ запознатъ съ работите на Софийската община — но считамъ, че въ единъ градъ, какъвто е София, където отъ войната насамъ се концентрира цѣлата търговия на България, където индустрията все повече и повече нахълтва и прави София центъръ, да се каже, че общинскиятъ съветъ не бива и не може да раздава земя, съ това преди всичко ще се влѣзе въ конфликтъ съ единъ законъ, който е създаденъ не съ огледъ на Софийската община, но съ огледъ на единъ голѣмъ отрасълъ на нашето стопанство — мѣстната индустрия. Специално за София не може да бѣде създадена такава спѣнка безъ да се каже ясно, че искаме да я създадемъ, искаме да я прокараме. Да, г. г. народни представители, азъ смѣтамъ, че това е поставено въ законопроекта съ целъ да му се даде нѣкаква по-приемлива форма, но въ сѣщностъ съ това постановление нищо разумно, нищо добро няма да се създаде за Софийската община.

Въ връзка съ нововъведенията за цѣлните бюлетени, г. г. народни представители, изпъкна голѣмиятъ въпросъ за премахване партизанството въ нашите общински съвети. Г. г. народни представители! Това е една голѣма задача не само на управлениято, но и на всички, които желаятъ да играятъ нѣкаква роля въ нашия политически и общественъ животъ — да можемъ да освободимъ нашите общини отъ това отровно партизанство, което все повече и повече се загнижда въ тѣхъ. Та, не виждате ли, г. г. народни представители, какъ се унищожава разумното управление на нашите общини съ това партизанство? Можете да имате въ единъ общински съветъ единъ съветникъ високопоставенъ, достоенъ, отъ всички признатъ за годенъ да бѣде управникъ на общината, но ако той, по нещастие, е попадналъ въ една група съ малко хора въ общинския съветъ, ще си прекара мандата безъ да бѣде използванъ за нуждите на града или на селото. Тѣзи партизански смѣтки прѣчатъ да не могатъ наистина годните и достойните хора да управляватъ нашите общини. Ще може ли на това зло да намѣри цѣръ и управлениято, и нашата политическа мисль — не знаемъ, но това е една задача, която се налага и която ще трябва да се прѣследва отъ всѣко едно управление, което би желало да заздрави нашите общини и да направи отъ тѣхъ наистина едни образцови обществени и политически центрове.

Г. г. народни представители! Азъ дохождамъ на другъ единъ въпросъ. Въ мотивите на законопроекта вие все виждате горе-долу обяснения за положенията, които се съдържатъ въ 20-ти и нѣколко члена на законопроекта, но когато дойдете до чл. 26, напразно ще търсите въ мотивите, защо е предвидено това постановление. Защото, ако се касае да разширите компетентността на общинския съветъ, да увеличите или да ограничите правата на общинския кметъ или на неговите помощници, да се произведе референдумъ по известни решения на постоянното присѣствие или на общинския съветъ — всичко това може да го има въ закона и да го приведе въ изпълнение общинскиятъ съветъ, който днесъ управ-

лява Столичната община. Кой сж, тогава, мотивитъ да се постави чл. 26 въ законопроекта? Това ли, че въ новия общински съветъ ще има 30 общински съветници, а не 36? Г. г. народни представители! Ще има ли куража единъ министъръ да пожелае да разтури Софийския общински съветъ, само за да наложи на софиянци 30 общински съветници, а не 36? Ако наистина и това може да става въ нашата страна, тогава, г. г. народни представители, азъ смѣтамъ, че ние сме една страна за окайване, за съжаление!

П. Стоевъ (раб): Какъ да не може, джанамъ — всичко става!

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. г. народни представители! Не може чл. 26 да ни се поднася безъ никаква мотивировка. Това не е съобразно съ никаква парламентарна практика. Това е противно и на духа, на смисъла на нашата конституция. Когато вие ще искате отъ Народното събрание да гласува вашия законопроектъ — а принципътъ на този законопроектъ, по признанието на всички оратори, които се изредиха отъ болшинството, които поддържатъ кабинета, е въ чл. 26 — съ който се иска да се разтури общинскиятъ съветъ, ще трѣбва да изложите основанието си.

Т. Кънчевъ (д. сг): Не принципътъ, а целта.

Н. Пждаревъ (д. сг): Азъ нѣма да отида да казвамъ, г. г. народни представители, че това е противоконституционно, че се постѣга на самоуправлението на общината, че се извършва актъ противоконституционенъ. Не, г. г. народни представители! Когато съ единъ законъ се постановява да се разтурятъ общински съвети, но общинитъ пакъ сами да си определятъ управителитъ, общинскитъ съветници, азъ не смѣтамъ, че трѣбва да трѣбимъ и да разгласяваме, че се нахърнява конституцията. Г. г. народни представители! Нека бждемъ вниматели, когато говоримъ за българската конституция, нека по-малко споменаваме нейното име, като име на една светиня — тъй както е казано въ десеттѣ Божии заповѣди: „Всѹе не споменавай Божието име!“

А. Неновъ (раб): Тя е покойница!

Нѣкой отъ сговориститъ: Вие я правите покойница.

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. г. народни представители! Нашата конституция дава всичката възможностъ на българскитъ управници, на българския Парламентъ, да създаватъ закони, които да въведатъ и правда, и справедливостъ, и човѣщина, да осигурятъ мира и спокойствието въ тази страна, да заздравятъ държавата, да осигурятъ благополучието на нацията. За всичко това не прѣчи нашата конституция и нѣма защо къмъ нея да се обръщаме. Конституцията ни дава всичката възможностъ да го постигнемъ. Но ако правителството се явише предъ насъ съ единъ законопроектъ и ни кажеше: „Г. г. народни представители! Въ Софийската община ставатъ работи, които всѣватъ смутъ въ гражданството, които застрашаватъ спокойствието на гражданството, общинскиятъ съветъ върши работи, които не сж престѣпни, за да се намѣси прокуроръ и да постави всички съветници въ затвора, или пъкъ престѣпленията не се вършатъ отъ всички, за да можемъ да разтуримъ общинския съветъ, но все пакъ съ действителна на общинския съветъ сж застрашени голѣми народни и държавни интереси, азъ, правителството, което съмъ длъжно да следя за реда и спокойствието въ тая страна, не мога да прѣрия такъвъ общински съветъ — дайте ми мандатъ да го разтурямъ“ — ако, казвамъ, съ тая мотивировка се явише тукъ правителството, Народното събрание, като прѣцени неговитъ съображения и види, че наистина голѣми народни и обществени интереси изискватъ това, ще го постанови.

А. Бояджиевъ (раб): Да, но въ трѣжната комисия участвуватъ Лазаръ Петровъ и Кръстю Йосифчевъ, и затова анкетната комисия не може да разкрие работитъ, които сж станали. Лазаръ Петровъ е либералъ, а Йосифчевъ демократъ, и анкетната комисия не желае да разкрие тѣти работи.

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. Бояджиевъ! Достатъчно е на финансовитъ инспектори да не се заповѣдва отъ централата: „Ще отминете, нѣма да констатируете това и това!“

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това не е вѣрно, г. Пждаревъ. Това е нахално отъ Ваша страна! Лъжете! Никой не е казалъ това на финансовитъ инспектори. Това е една гнусна инсинуация! Това не Ви прави честъ! Нищо подобно не е казано!

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. министре! Азъ мѣря думитъ си. Азъ ще Ви питамъ, какво стана съ една голѣма анкета въ общината, но ще Ви питамъ, когато дойде редъ за нея.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Идете питайте финансовитъ инспектори, какво е правено въ Софийската община.

Н. Пждаревъ (д. сг): Азъ съмъ питалъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ Софийската община сж изпратени инспектори ваши, сговористи.

Н. Пждаревъ (д. сг): Азъ говоря това, което е неспорно-вержимо.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Назначенитъ ревизори сж ваши сговористи. Нѣма нито единъ нашъ назначенъ.

П. Стоевъ (раб): Защо ги толерирате?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Та, г. Пждаревъ, когато говорите, трѣбва да помислите, какво приказвате.

Н. Пждаревъ (д. сг): Анкетата е заповѣдана още отъ г. Моллова, но е спрѣна отъ неговия замѣстникъ. Това е било Вашето желание.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това не е вѣрно, това е една гнусна лъжа, както и всички инсинуации, които излизатъ отъ Вашитъ уста. Това е гнусна лъжа.

Н. Пждаревъ (д. сг): Не, азъ твърдя това.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Никаква инспекция не е спирана въ Софийската община. Ето, г. Молловъ е тукъ, и той ще ви каже. Никакво спиране на ревизия не е имало.

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. Молловъ не може да Ви помогне, защото той не е министъръ вече и не знае какво е ставало тамъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: А. Вие, въ позата на моралистъ, говорите лъжи и инсинуации.

Н. Пждаревъ (д. сг): Азъ знамъ начина, по който се постѣпи съ финансовитъ инспектори, които изпълниха най-добросъвестно своя дългъ. Сега тѣ трѣбва да стоятъ вънъ, безъ работа, защото не сж пожелали да измѣнятъ на своя дългъ, станали сж жертва на дълга си. Това показва, какво се желае отъ вашето управление, досежно Софийската община.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Финансовитъ инспектори сж уволнени поради лошата атестация на тѣхното началство — заради това, че не сж били достойни за своето служебно положение. Само заради това!

М. Бечевъ (д): (Къмъ Н. Пждаревъ) Въ Ваше време единъ финансовъ инспекторъ състави актове за каква сума мислите — за 10—15 милиона лева — а актоветъ ги турили въ чекмеджето. Вие трѣбваше да дадете ходъ на тия актове, за да бждатъ теглени подъ отговорностъ провиненитъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ако е въпросъ за съставяне актове, нека ви кажа, че има една много срамна афера на Финансовото министерство. Кажете, кой е унищожавалъ актоветъ, съставени отъ разни ревизори! Маса актове има унищожени въ сговористско време, поради исканията на голѣми тѣхни хора. Достатъчно е само Габровската афера да се разнищи, за да видите, какво е ставало.

Н. Пждаревъ (д. сг): Вие сега имате възможностъ да настояте въ Финансовото министерство, да се потърсятъ отговорности отъ провиненитъ — иначе тая държава нѣма да се оправи.

Нѣкой отъ земледѣлицѣ: Когато има такива хора като тебе, които плачатъ за провинени финансови инспектори, какъ ще се оправи?

М. Бечевъ (д): Толкова много ровихте въ тая финансова инспекция, щото действително тя днесъ представлява цѣлъ хаосъ, не може да се намѣри нищо почтено тамъ.

А. Бояджиевъ (раб): Буржоазията е вече разложена. Далаверитъ въ Софийската община се вършатъ едновременно и отъ сговористи, и отъ либерали, и отъ демократи.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това е лъжа.

А. Бояджиевъ (раб): Както каза Петко Стайновъ, тамъ царува пълна идиллия. Само ние внасяме малко дисхармония тамъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие сте едни автомати и не знаете какво приказвате. Курдисани сте като автомати и бърборите работи, които не знаете какво означаватъ.

А. Неновъ (раб): Сговорътъ не остави достатъчно сръдства и затуй сега вие се карате кой да вземе тия сръдства, които сѣ останали, кой да ги лапне.

М. Бечевъ (д): Колко незаинтересовани и колко добросъвестни сме по ревизията, говори фактътъ, че единъ близъкъ човѣкъ на бившия финансовъ министъръ Владимиръ Молловъ е ревизиралъ Софийската община; и още я ревизира.

А. Бояджиевъ (раб): Обаче това нѣма значение, защото въ анкетата участва Кръстю Йосифчевъ и Лазаръ Петровъ, участвуватъ и сговористи. Сговористи ще прикриватъ престѣпленията на Сговора, демократитъ ще прикриватъ престѣпленията на демократитъ, а либералитъ — престѣпленията на либералитъ. Оставете тая работа! Всички сте заедно. Не е праздна приказката на Петко Стайновъ, че въ Софийския общински съветъ има пълна идиллия между васъ. Само ние внасяме тамъ дисхармония.

Отъ мнозинството: А-а-а!

А. Неновъ (раб): Стойчо Мошановъ каза, че всички сте заедно.

А. Бояджиевъ (раб): Дайте ние да произведемъ една анкета и, ако не изкараме колосални престѣпления въ общината, декларираме, че ще сложимъ оставката на цѣлата наша група. Дайте ние да произведемъ анкетата!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: А, вие ще произведете анкета!

А. Бояджиевъ (раб): Всички отъ общинския съветъ сѣ замѣсени въ тия афери. Като започнете отъ кмета и свършите съ последния вашъ опозиционенъ съветникъ — всички сѣ замѣсени. Страшни скандали ставатъ тамъ, страшни подкупи, страшни далавери, въ които всички сѣ замѣсени.

А. Неновъ (раб): Отъ 50 години грабятъ Софийската община и държавата. Всички партии сѣ грабителски.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие сте най-мераклии за грабежъ. Вие сте идеолозитъ на грабежа. Лозунгътъ на вашата партия е грабежътъ. Лозунгътъ на болшевикитъ е също грабежътъ.

А. Неновъ (раб): Буржоазията граби.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие сте идеолозитъ на тия лозунги.

А. Неновъ (раб): Болшевикитъ произвеждатъ и създаватъ ценности, а вие живѣте на гърба на работника и селянина.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това е една куха фраза, както е куха и главата ти. Куха фраза — куха глава.

А. Неновъ (раб): (Възразява)

Нѣкой отъ демократитъ: Я кажи, ти какво работишъ?

А. Неновъ (раб): Преди да дойда тукъ, бѣхъ работникъ, експлоатиранъ отъ единъ тютюневъ фабрикантъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Ако, г. г. народни представители, тоя законопроектъ бѣше мотивиранъ по-другояче, ние мо-

жеше да подиримъ по-други, приемливи съображения и да приемемъ чл. 26 на законопроекта. (Пререкания между Асенъ Бояджиевъ и нѣкои отъ болшинството)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Моля Ви се!

А. Бояджиевъ (раб): Вие всички тамъ сте адвокати.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Я си седнете. Само Вашитъ хулиганства ли ще гледаме тукъ въ Камарата? Вие действувате тукъ като хулигани.

Н. Пждаревъ (д. сг): Но когато съ този законопроектъ се цели да се отнеме управлението на една община отъ една политическа партия, та да се даде на друга политическа партия, азъ ви моля, г. г. народни представители, и не моля, а ви обръщамъ вниманието, да се откажете да бждете орждия на партизански помисли, на партизански задачи.

Г. г. народни представители! Парламента трѣбва да го издигнемъ надъ партийнитъ борби, защото иначе повикътъ противъ партизанството ще бжде повикъ и противъ Парламента. Ние сме длѣжни да пазимъ престижа на Парламента.

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Много късно сте се сѣтили, г. Пждаревъ!

Н. Пждаревъ (д. сг): Защото следъ Парламента ще дойде управление, което, убеденъ съмъ, че вие сами не желаете. А то нѣма да дойде, ако не унищожимъ престижа на Парламента, ако не го обърнемъ въ орждие на партизански домогвания. Азъ съмъ длѣженъ да обърна вашето внимание и вниманието на правителството: недейте си служи съ Парламента като съ орждие за вашитъ партийни задачи. Чрезъ него прокарвайте политика, защищавайте народни интереси, но партизанство чрезъ него недейте върши.

Алинея трета на чл. 26 защо е, г. г. народни представители?

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Вие самиятъ оправдахте всички убийци на българския народъ.

Другъ отъ земледѣлцитъ: Всички шпицъ-команди сѣ на служба въ общината.

Н. Пждаревъ (д. сг): Тая алинея е оставена, за да може да имате Софийската община въ рѣшетъ си 7 месеца, 7-членната комисия да може да подготви изборитъ за общинския съветъ, за да си осигурите едно трайно управление въ Софийската община. А това е вече посегателство върху общинското самоуправление.

Нѣкой отъ болшинството: А вие управлявахте повече отъ 7 месеца тая община съ 7-членна комисия.

Н. Пждаревъ (д. сг): Вие искате Столичната община да се управлява 7 месеца отъ 7-членна комисия, въ която ще наложите лица, за които населението не си е казало думата.

А. Неновъ (раб): Диктатура ли е това, г. Пждаревъ?

Н. Пждаревъ (д. сг): Ако имаше нѣкакво особено съображение за внасянето на това постановление, то трѣбваше да ни се каже. Най-сетне ние ще одобримъ единъ актъ на своеволие, единъ актъ на противоконституционност и на диктатура въ името на голѣми народни и държавни интереси, ако наистина съществуватъ такива. Но такива интереси не се сочатъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Колко месеца управлявахте вие общината съ 7-членна комисия следъ 9 юний?

Н. Пждаревъ (д. сг): Това става, за да се подготвятъ за общинскитъ избори партийитъ, които иматъ днесъ упрежлението на държавата; за да завладѣятъ и управлението на Столичната община.

А. Неновъ (раб): Да се подготви изборниятъ апаратъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. г. народни представители! Не бива Народното събрание въ тия тежки времена, които преживява нашата страна, да дава доказателства, че не се е издигнало до оная висота, на която трѣбва да стои, за да се знае, че наистина народнитъ представители проявяватъ една политическа мъдростъ при изпълнението на своята задача. (Възражения отъ мнозинството)

Г. г. народни представители! Първият председател на великото Народно събрание, когато откриваше това Събрание, отправи апелъ към народните представители: „Дълото на България ще зависи от нашата, от вашата политическа мъдрост“. Г. г. народни представители! Днес дълото на България зависи от вашата политическа мъдрост. Покажете се достойни за нея, а не като партизани, които се стремят да запазят в своите ръце управлението, и не се грижат какво управление да дадат на тази страна. (Възкряжения от мнозинството)

М. Райковски (з): За 8 години вие съсипахте България. Не ви е срамъ сега да приказвате.

А. Бояджиев (раб): (Към Н. Пъдаревъ) Тъ продължават да доказват, че сж достойни ваши заместници.

Председателстващ Н. Захариев: Разискванията по първото четене на законопроекта сж приключени.

Има думата г. министърът на вътрешните работи и народното здраве.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Законопроектът, който имах честта да предложа на днешното Народно събрание, има за целъ да внесе известни нововъведения, известни подобрения въ устройството на Столичната община. Тъзи подобрения сж, повече или по-малко, отъ принципиаленъ характеръ, и азъ ще се опитамъ да изтъкна това по-нататъкъ въ моя говоръ. Още сега, обаче, искамъ да кажа, че нашата реформа за Софийската община е направена въ духа на заварената вече традиция и практика и въ духа на положението, което се е развило въ Софийската община отъ десетки години насамъ. Азъ лично съмъ партизанинъ на реформа, като логическо и правилно развитие на съществуващото положение, отколкото да внасяме въ устройството на такива организми, като Столичната община, изведнажъ и круто нововъведения, нехармониращи съ досегашното положение, и по тоя начинъ да излагаме живота на общината на известни сътресения, които макаръ да не бждатъ така непреодолими, фатални, но въ всъки случай сж сътресения.

Ето защо, правителството поиска да подобри съществуващата организация въ Софийската община съ ясното убеждение, че прави крачка напредъ въ устройството и въ управлението ѝ.

А. Бояджиев (раб): За курдисването на предизборния апаратъ.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Прочее, това се призна и отъ единъ отъ опозиционните оратори, г. Кръстю Пастуховъ, които каза, че въ всъки случай реформата, предложена съ законопроекта, представлява крачка напредъ. Обаче атаката, която се отправя срещу предложената реформа, произхожда отъ различни побуждения, и азъ желая да отговаря на тази атака.

На първо мѣсто, казва се: „Какво ново внасяте вие, чрезъ законопроекта, който предлагате да бжде гласуванъ, въ устройството на Софийската община?“ Отговарямъ: внасяме значително ново нѣщо.

А. Бояджиев (раб): 7-месечно управление съ седмочленка — първото ново.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Бждете търпеливи, г. Бояджиев! Ще дойда и на този въпросъ, но моля Ви да бждете, преди всичко, толерантенъ човѣкъ, каквито трѣбва да бждемъ всички въ Парламента.

А. Бояджиев (раб): Довършвамъ мисълта Ви. Улеснявамъ Ви.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Нѣма да ме събъркате. Ще дойда и на този въпросъ, и най-много на него желая да отговоря. Азъ зная, какво има въ законопроекта.

Та, питатъ опозиционерите: какво ново има въ законопроекта? Г. г. народни представители! Новото е, преди всичко, това, че даваме на Софийската община организация, при която общинскиятъ съветъ, като върховенъ, основенъ, най-важенъ органъ на общината, получава разширение на своята компетенция. Отъ друга страна, ограничаваме правата на постоянното присѣствие, което се състои отъ кмета и помощниците кметове, като това ограничение става въ полза и за смѣтка на общинския съветъ.

А. Бояджиев (раб): Повече на кмета.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Ние издигаме престижа на кмета, като го правимъ органъ на общината, който нѣма да бжде зависимъ отъ неговите собствени другари, а ще бжде зависимъ отъ закона, отъ общинския съветъ — и евентуално отъ правителството — въ всички мѣроприятия, които той трѣбва да прокарва.

Особено г. Петко Стайновъ се опита да изтъкне, като че ли нѣма нищо ново въ законопроекта: не било вѣрно твърдението, че общинскиятъ съветъ получава една по-голяма компетенция. Сегашниятъ опозиционеръ г. Петко Стайновъ, който едно време пѣше хвалебни пѣсни на Ляпчевото управление и на реформите отъ 1924 и 1929 г. въ Столичната община, е днесъ, и тукъ въ Камарата, и вънъ отъ нея, голѣмиятъ обвинителъ срещу насъ, изтъквайки, че сме изпаднали въ нѣкакво противоречие.

Преди всичко, какво ново се дава чрезъ този законопроектъ, като компетенция на общинския съветъ въ столицата? Преди всичко, по съществуващия законъ за Столичната община, общинскиятъ съветъ нѣма право да разглежда бюджета на Столичното училищно настоятелство; този бюджетъ се разглежда отъ постоянното присѣствие на общината, което може да зачерква каквито иска пера и суми и да предвижда каквито ще кредити. Столичното училищно настоятелство е сжщо така едно самоуправително тѣло на Софийската училищна община, което, обаче, по силата на съществуващия законъ за Столичната община, е деградирано до положението на учреждение, подвластно на постоянното присѣствие на тази община. Въ това отношение ние правимъ съществено нововъведение, затова защото даваме възможностъ на софийските общински съветници да вотирагъ бюджета на Столичното училищно настоятелство. Ако нашата реформа бѣше само тази — да се разшири компетенцията на общинския съветъ въ това отношение — всички ще признаете, че тя е всетаки съществена придобивка за Софийския общински съветъ. Защото азъ смѣтамъ, че особено въ столицата, където има голѣмо учебно дѣло, където се харчатъ десетки и стотици милиони лева за училища, правото на общинския съветъ да разглежда бюджета и да отпуска кредити на училищното настоятелство не може да бжде отказано дотогава, докогато Софийската община е юридическата личностъ, която отдѣля отъ своите приходи за нуждите на училищното дѣло въ градъ София.

На второ мѣсто, ние оставаме въ компетенция на общинския съветъ и постановлението въ п. 4 на чл. 55 отъ закона за градските общини, където е казано, че общинскиятъ съветъ решава да се отстъпятъ ли или не общински недвижими имоти въ полза на училища или на други общеполезни заведения въ общината. Защото, когато е въпросъ да се отстъпватъ общински недвижими имоти, не може да има другъ по-компетентенъ отъ общинския съветъ органъ, който да каже своята дума, дали да се отстъпи или да не се отстъпи известенъ недвижимъ имотъ, дали известно предприятие е общеполезно за общината и заслужава да получи общинска подкрепа. Това право до този моментъ е отказано на Софийския общински съветъ и е предоставено пакъ на постоянното присѣствие при Столичната община.

Ние едновременно съ това разширяваме компетенцията на общинския съветъ по отношение т. 2 на чл. 57, въ който пунктъ се разглежда въпроситъ за даване подъ наемъ общински имоти, за откупване общински берии и пр. и пр. общински въпроси, които сж изложени въ казания пунктъ и които сж сжщо така посочени въ пунктъ 5 на чл. 55 отъ закона за градските общини. Едновременно съ това, ние даваме на общинския съветъ право, той да решава въпроса за отдаване подъ наемъ чрезъ публиченъ търгъ сгради, както и да купува недвижими имоти за общината — въпроси, които сжщо сж изтъкнати въ пунктъ 6 на чл. 55 отъ закона за градските общини и които въпроси сж иззети по досега действащия законъ отъ компетенцията на общинския съветъ и сж дадени на постоянното присѣствие.

Сжщо така по пунктъ 6 отъ чл. 57 се дава компетенция на общинския съветъ да оползотворява наличните суми следъ сключване бюджетното упражнение. До този моментъ, ако Софийската община имаше известна икономия, ако следъ бюджетното упражнение оставаха известни суми, то, по закона за градските общини, съ тия суми разполага общинскиятъ съветъ. По силата на закона за столичната община, това право е отнето на Софийския общински съветъ, и е дадено на постоянното присѣствие. Г. г. народни представители! Сегашниятъ законъ за Столичната община прокарва следната система за разпредѣление на компетенциите между общинския съветъ и постоянното

присъствие. Казано е така: (Чете) „Всичко онова, което е изброено като компетенция на общинския съвет — изричните пунктове от закона за градските общини, които са посочени, че влизат като компетенция на общинския съвет — се отнася само за общинския съвет. Всичко друго, всички останали въпроси, влизащи въ компетенцията на общинския съвет по закона за градските общини, както и въз основа на постановления от други закони, остава въ компетентността на постоянното присъствие“. Следователно, съ силата на това постановление, така генерално, се изземва голъма част от компетенцията на общинския съвет и се туря въ ръцетъ на постоянното присъствие. Ние ограничаваме действието на това постановление въ сега действащия законъ, както ви казахъ, като поставяме редица още права въ компетенцията на общинския съветъ.

Също по чл. 60 от закона за градските общини, по въпроса за наложитъ, общинският съветъ е, който взема решение. По силата на постановлението на закона за Столичната община, общинският съветъ като че ли само по себе си е лишенъ отъ правото, отъ компетенцията да говори за налози и затуй ние, за да се избѣгне всъкакво недоразумение, изрично постановяваме, че въпроситъ за общинскитъ налози сѣ отъ компетенцията на общинския съветъ.

Също така трѣбва да посоча, че и всички въпроси, които сѣ предоставени отъ закона за благоустройството въ компетенция на общинския съветъ — въпроси, които се разглеждатъ отъ всички общински съвети въ България, по закона за благоустройството — по силата на действующия законъ за Столичната община, сѣ иззети и сѣ предоставени на постоянното присъствие при Столичната община.

Къмъ всички тия разширения на компетенцията, които, както виждате, не сѣ отъ дребенъ характеръ, а сѣ отъ доста значително естество, тъй като придаватъ на Софийския общински съветъ всетаки едно по-голѣмо значение въ управлението на общината — къмъ всичко това трѣбва да добавя и онова разширение на компетенцията на общинския съветъ, когато постановяваме, че всички търгове отъ 500.000 л. нагоре ще трѣбва да бждатъ разглеждани и одобрявани — както книгата, така и възлагането на самитъ търгове, така и екзекуцията имъ — отъ общинския съветъ, който има главната контрола и решение по тѣхъ. Досега на общинския съветъ бѣше отнето правото да се занимава съ голѣмитъ търгове, а въ София често пъти имаме търгове за десетки милиона лева — една аномалия, която трѣбваше част по-скоро да бжде отстранена.

Така азъ отговарямъ на въпроса какво ново има въ нашия законопроектъ — дали е вѣрно, че ние разширяваме компетенцията на общинския съветъ въ ущърбъ на компетенцията на постоянното присъствие. И отъ данитъ, които тукъ цитирахъ предъ почитаемото народно представителство, е ясно, че действително ние сме разширили — и то въ доста значителни размѣри — компетенцията на общинския съветъ, и въ този смисълъ нашата реформа, която ние предлагаме, е една реформа, безспорно, по-демократична. Тя отговаря повече на идеята за общинско самоуправление затова, защото идеята за общинско самоуправление е толкова по-осакатена, колкото е по-осакатена компетентността на главния, на основния общински органъ, какъвто е общинският съветъ.

Отъ друга страна, противъ предложения законопроектъ се прави възражение, че е възприета една друга организация на София въ смисълъ, че ще има шест избирателни райони, но само четири кметски намѣстничества въ районитъ, като първиятъ и вториятъ райони оставатъ безъ кметски намѣстничества. Това се прави така, защото се счита, че централната общинска власт ще обслужва двата района — първиятъ и вториятъ — а всичкитъ други — третиятъ, четвъртиятъ, петиятъ и шестиятъ райони — ще иматъ отдѣлни кметски намѣстничества, на които компетенцията ще трѣбва да бжде установена по реда, който е предвиденъ въ законопроекта.

Г. г. народни представители! Досега имаме шест кметски намѣстничества, като по-рано сме имали шест районни кметства, а също така сме имали и шест районни общински съвети. Нашиятъ законопроектъ предвижда само четири районни намѣстничества. Защо? Затова, защото ние се ръководимъ отъ идеята, че ще трѣбва да бжде запазено единството на Софийската, Столичната община. Ние имаме предъ видъ, че ако създадемъ нови районни кметства, ако създадемъ нови районни общински съвети, ще трѣбва да разделимъ общината на отдѣлни части; а ако разделимъ общината на отдѣлни части, ние трѣбва да бждемъ тогава последователни и да създадемъ и специални приходи, специално смѣтководство

за отдѣлнитъ райони и по тоя начинъ ние да дойдемъ до едно положение, което днесъ ще бжде въ гр. София, може-би, най-неблагоприятно за крайнитъ квартали, които трѣбва тепърва още да се благоустроятъ за смѣтка на центъра. Вие разбирате моята идея, защо не бива да допуснемъ съществуването на отдѣлни общински съвети въ отдѣлнитъ райони, защо искаме да запазимъ единството на София. Покрайнинитъ на София сѣ бедни, тѣ даватъ и малки приходи. Центърътъ е, който дава главнитъ приходи на Софийската градска община.

А. Бояджиевъ (раб): Това не е вѣрно.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ желая да се запише какво се приказва тукъ, та ако единъ день се реализира идеята на този криворазбранъ народенъ трибунъ, който се нарича Асенъ Бояджиевъ, населението въ покрайнинитъ да види, въ каква мизерия ще изпадне по политиката на тая болшевишка демагогия.

А. Бояджиевъ (раб): То плаща повече отъ това въ центъра.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие нищо не знаете. Вие знаете само да бърборите и да демагогствувате. Азъ ви говоря самата истина. Приходитъ на Софийската градска община дохождатъ главно отъ центъра, и ще бжде злоупоставенъ всѣки районъ, ако го отдѣлите като една отдѣлна юридическа личностъ, съ свое смѣтководство, съ свои приходи и разходи. Тогава ще се види, колко сѣ оскъждани приходитъ на известни райони и какъ нѣма да могатъ да се посрѣщатъ нуждитъ, особено въ районитъ на крайнитъ квартали. Срѣдствата на центъра трѣбва да бждатъ използвани за подпомагане на покрайнинитъ. Това е политиката на Народния блокъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) И, може би, въ бждеще тамъ преди всичко ще се насочватъ усилията на блоковото управление въ общината, ако ние бждемъ честити да получимъ довърието на столичани — да се избѣгне фаворизацията въ центъра и свободнитъ суми, които ще се получаватъ, да се използватъ за задоволяване нуждитъ на неблагоустроенитъ и потънали, ако щете, въ голѣма мизерия покрайнини на гр. София.

А. Бояджиевъ (раб): Това е благодарение на вашата досегашна политика. Главнитъ приходи на Софийската община сѣ отъ косвени данъци — смѣт и пр. и пр., а също така и отъ трамваитъ. Тия данъци се плащатъ или на стая или на глава. И понеже работницитъ сѣ болшинство въ Софийската община, даватъ приходитъ на общината, тѣ сѣ, които даватъ приходитъ на Софийската община. А това, което разправяте, е демагогия.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ желая да се запише това мнение, та като дойде нѣкой „по-добъръ“ демократъ отъ мене, напр., такъвъ единъ като този, който не знае що приказва, та като реализира тази реформа, да види какъ ще му чулятъ главата, когато отиде въ покрайнинитъ на града. (Възражения отъ работницитъ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Ние намалихме съ две кметскитъ намѣстничества съ една очевидна цель — да се получи преди всичко икономия. Азъ ще ви дамъ цифри и вие ще видите, че за кметскитъ намѣстничества, заедно съ заплатитъ на кмета и помощникъ-кметоветъ въ София, се харчатъ годишно кръгло 6 милиона лева.

П. Стоевъ (раб): Крезовски заплати!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Сега по бюджета — азъ имамъ тукъ точнитъ цифри — за това се харчатъ 5.722.496 л. Като имаме предъ видъ тази цифра, можемъ да разчитаме на известна икономия, и тя трѣбва да се направи. Това ще бжде задачата на по-нататъшната общинска власт въ София — да направи и въ това направление една икономия. Но мене ме обвиняватъ, че азъ допущамъ райони за избори, а не допущамъ райони за управлението на общината. Г. г. народни представители! Явно е, че изборитъ трѣбва да ставатъ по райони по редъ съображения, които сѣ мѣрдаватъ по тоя въпросъ.

П. Стоевъ (раб): Кои, напимѣръ?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. сговориститъ днесъ най-много насъ атакуватъ и казватъ, че сме посѣгали на общината. Тѣ бѣха установили шестъ райони, ние ги оста-

вяме абсолютно сжжитѣ, не ги измѣняме нито на йота, защото смѣтаме, че не трѣбва да правимъ пертурбация. Тѣ сѣ ги опредѣлили, ние ги оставаме въ сила, за да има една приемственостъ, една установеностъ, за да не правимъ измѣнения, които могатъ да бѣдатъ спънка за понататъшното развитие на Софийската община.

Но защо ще става избирането по райони? Г. г. народни представители! Изборни колегии има не само въ Софийската община, има ги и въ окръга: окръжниятъ съветници се избиратъ по околии. Нашата избирателна система сжщо така прокарва избирателнитѣ колегии. Ние нѣмаме една обща колегия: народниятъ представителъ е представителъ на цѣлия народъ, но не го избира цѣла България, а отдѣлна околия. Окръжниятъ съветникъ е представителъ на окръга — така гласи законътъ — но не го избира цѣлиятъ окръгъ, а го избира околията, Общинскиятъ съветникъ е избраникъ на цѣлата Софийска градска община, но не го избира цѣлата община, а го избира отдѣленъ районъ. Освенъ това ние имаме установени отъ дълго време райони. Какъ така ще игнорираме районитѣ? София е единъ градъ, който се е прѣсналъ нашироко, има всевъзможни хора, познанието на хората е доста затруднено, а при това трѣбва да се даде възможностъ и на покрайнинитѣ да си посочатъ свои общински съветници. Но, казва се: какъ така, нали вие позволявате на всѣки гражданинъ да се кандидатира въ който ще районъ? Това е вѣрно, законътъ не го забранява, обаче нали всѣки районъ ще провѣрва, кой ще се кандидатира? Нали ще има провѣрка на кандидатнитѣ листи на всѣки районъ, нали всѣка една отъ състезаващитѣ се партии ще трѣбва да държи смѣтка за мѣстнитѣ условия, за мѣстнитѣ нужди, за мѣстнитѣ кандидатури? Колкото и да има случаи, когато лица ще се кандидатира въ райони, въ които не живѣятъ, пакъ не може да се избѣгне, щото мѣстни хора да бѣдатъ кандидирани, защото никой не може да избѣгне нуждата да постави хора отъ района. Хората отъ районитѣ познаватъ най-добре нуждитѣ на района. Следователно има и вески съображения, които диктуватъ запазването на изборнитѣ райони. Очевидно, ако бѣхме само доктринери, ако не бѣхме политици, най-добре би било, за хатѣра на пропорционалната избирателна система, да обявимъ цѣла София за една избирателна колегия, и да избираме всички общински съветници. Обаче това би било само доктринерство.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Г. Мушановъ въ 1929 г. поддържаше тъкмо обратната теза.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. Мушановъ е поддържалъ и ние ще поддържаме сжщото, особено когато тогавашниятъ министъръ-председателъ отъ това мѣсто често ни казваше: „Вие като опозиционери говорите нелепости“, и осакатяването на пропорционалната система мотивираше сѣ фразата: „трѣбва държава да управлявамъ и община да управлявамъ“. Въ противовѣсъ на такива схващания се правѣше предложение, щото да се въведе една листа въ цѣла София. Това бѣше едно пожелание.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Това е едно искане, а не пожелание.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Броятъ и голѣмината на изборнитѣ колегии не е абсолютенъ принципъ. По отношение изборния режимъ ще трѣбва да се има предъ видъ и моментътъ. Не може да се мисли, че всѣко искане въ политиката е една догма, както е въ религията, неотмѣнима, неизмѣняема. Тия времена минаха. Отъ десетъ години имаме райони, имаме дейци въ районитѣ и трѣбва да държимъ смѣтка за тия районни дейци. Избирателната система трѣбва да държи смѣтка за дейцитѣ, които познаватъ нуждитѣ въ своитѣ райони.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Вашата еволюция отива назадъ, а не напредъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Едно време азъ лично съмъ атакувалъ общинската организация, която цепи Софийската община, която приема да дѣли София на общински районни съвети. И тогава съмъ билъ противъ и днесъ смѣтамъ, че то е иѣщо вредно. Реформата, която дойде отъ времето на Земледѣлския съюзъ — една реформа, която създаде преди всичко районитѣ — отбелязва, че законитѣ, които следъ това време се гласуваха, запазиха районитѣ, въ които ще се избиратъ съветниците на гр. София, за да може да се обособятъ познанието, нуждитѣ на района и, съгласно тия познания, съгласно тия нужди, да се изпратятъ общинскитѣ съветници въ общинския съветъ, където ще трѣбва да се намѣри решението на всички задачи и да се задоволятъ всичкитѣ нужди.

С. Дойчиновъ (нац. л. о): Съображението бѣше изборниятъ резултатъ, г. министре.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Но най-малко може за това днесъ да ме атакува г. Петко Стайновъ, който е билъ тукъ копиеносецъ на г. Ляпчевъ, който прокара последния законъ, който е билъ сжщо така копиеносецъ и на г. Русевъ, когато въ 1924 г. се гласуваше законътъ за Столичната община. Законътъ за Столичната община въ 1924 г. е поддържанъ отъ цѣлия Сговоръ, следователно най-малко сговориститѣ могатъ днесъ да ни обвиняватъ, че ние сме раздѣлили София на избирателни райони, въ които да се избиратъ общински съветници.

П. Стайновъ (д. сг): Ние сме съгласни съ Васъ. Въ речта си азъ казахъ, че Вие и ние сме едно.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Тогава за какво вие плачете? Азъ разбирамъ да плачатъ тѣзи тукъ, които сж налѣво (Сочи работницитѣ), които навремето намѣриха тукъ ахмашко правителство и ахмашко болшинство въ Народното сѣбрание да гласуватъ единъ избирателенъ законъ и отъ 5 души да дойдатъ 32 въ Парламента. Разбирамъ тѣ днесъ да искатъ да видятъ и въ насъ ахмаци които да съдействуватъ за създаването на една избирателна система, която да имъ даде възможностъ по изкуственъ начинъ да завладѣятъ Софийската община.

П. Стоевъ (раб): Ще я завладѣемъ.

А. Бояджиевъ (раб): За това на Ючъ-Бунаръ давате два пѣти по-малко мандати, отколкото на центѣра.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Обаче всички други нѣматъ основание да се оплакватъ. Нѣма даже основание да е оплаква и г. Кръстю Пастуховъ — разгеле, че е тукъ да му кажа защо нѣма основание — затова, защото въ 1924 г. г. Кръстю Пастуховъ самъ е призналъ тази система за една търпима, добра система. А тъкмо препорѣчаната отъ него презъ 1924 г. система и азъ днесъ внасямъ.

А. Неновъ (раб): Той и сега е съгласенъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: На 22 май 1924 г. г. Кръстю Пастуховъ е казалъ: (Чете) „Може да има районни кметства, но тѣ да дойдатъ отъ общинския съветъ, а не тѣ да създадатъ общинския съветъ. Общината е една единна избирателна единица“. И по-нататъкъ: (Чете) „Може отъ гледището на целесобразностъ една избирателна колегия да бѣде раздѣлена на единици, на части, но всички тия части, които избиратъ опредѣлено число представители, ще пратятъ своитѣ представители въ централния съветъ и тѣхниятъ общъ сборъ, непосредствено дошълъ чрезъ вота на избирателитѣ, ще образува централния съветъ. Съ други думи пакъ би било разбираемо, понятно следното положение. Ако София е раздѣлена на 6 райони, да не се гласува за 60 кандидати въ една листа, но да се гласува въ всѣки районъ, да кажемъ, по за 10 души. Тогава тия по 10 човѣка въ 6-тѣ райони ще образуватъ централния общински съветъ. Това е пакъ непосредственъ вотъ на избирателитѣ“.

К. Пастуховъ (с. д): Да, но думата е за непосредственъ вотъ. Моето становище е ясно: за една избирателна колегия. Но като права възражение, азъ опонирамъ и на това. Разбирамъ, но непосредственъ вотъ дайте, на всѣки случай. Борбата е между непосредственъ и посрѣдственъ вотъ.

А. Неновъ (раб): Никой широкъ социалистъ нѣма да разбере това, което казва г. Кръстю Пастуховъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Както виждате, г. Кръстю Пастуховъ се е произнесълъ, че е търпимо, че е допустимо — не е противъ самоуправлението, не е противъ конституцията — ако има една система, при която София ще даде своитѣ общински съветници по единъ изборъ, който ще стане на части. Но всички тия избрани въ отдѣлнитѣ части на гр. София съветници да дойдатъ въ единъ общински съветъ. Това искане той противопоставяше на тогавашната реформа на г. Русевъ, която, между другото, въвеждаше и непрѣкото избиране на общинския съветъ, понеже споредъ закона отъ 1924 г. на министъръ Русевъ, 6-тѣ районни съвети избиратъ централенъ съветъ.

И азъ сжщо така, както г. Кръстю Пастуховъ навремето атакувахъ тази система, главно защото се създа-

ватъ районни съвети, които избиратъ централенъ общински съветъ, значи защото се въвеждаше не прѣкото, а косвеното избиране, което е забранено отъ нашата конституция. То е въведено въ болшевишка Русия, но у насъ то е противоконституционно, защото непрѣкото избиране значи цензово избиране. Г. Кръстю Пастуховъ възражава тогава на г. Русевъ, така както и азъ съмъ възразилъ, че неговата реформа въ това отношение е порочна. Днесъ, обаче, ние нѣмаме подобно непрѣко избиране, а имаме едно напълно прѣко избиране, както и самъ г. Кръстю Пастуховъ призна.

А. Бояджиевъ (раб): Когато това избиране дава на първи районъ 5 мандата за 7.000 избиратели, а на третия районъ 6 мандата за 30.000 избиратели, кажете каква е тая демокрация? Недейте избѣгва тоя въпросъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ. Г. Бояджиевъ! Ще дойда и до него. Не бързайте. Но, заедно съ г. Кръстю Пастуховъ, и неговиятъ колега г. Григоръ Чешмеджиевъ се е произнесълъ въ сѣщия смисълъ презъ 1921 г., когато се е гласувала тукъ реформата отъ времето на управлението на Земледѣлския съюзъ. Тогава г. Григоръ Чешмеджиевъ е казалъ: (Чете) „Има едно положение въ този законопроектъ, което не може да бѣде критикувано съ голѣма сила, и азъ съмъ длъженъ да призная това. Това е положението за създаването на 6 районни общински съвети. Най-рано нашитъ общински съветници широки социалисти, още преди десетина години, сѣ повдигнали гласъ да се обмисли този въпросъ“.

Очевидно, че г. г. широкитъ социалисти, имайки предъ видъ, че трѣбва да се създадатъ районни съвети, още тогава сѣ възприели идеята, че изборитъ въ гр. София ще трѣбва да станатъ по райони. Иначе нѣма какъ да се избере дайоненъ общински съветъ — ще трѣбва да се произведатъ избори по райони. Въ това мнение, което е застъпилъ г. Григоръ Чешмеджиевъ, е прокаранъ, следователно, възгледътъ, че по райони ще трѣбва да стане изборътъ на общински съветъ, само че той тогава е мислилъ онова, което следъ това и сега г. Кръстю Пастуховъ намира за погрѣшно. Той е мислилъ, че е право да има районни съвети, когато г. Кръстю Пастуховъ днесъ смѣта, че е по-добре за общината да има единъ общъ общински съветъ за цѣла София, която да не бѣде дѣлена като община, а да остане цѣлостна.

К. Пастуховъ (с. д): Не само тогава, а и по-рано. На това мнение е билъ и г. Мушановъ.

А. Бояджиевъ (раб): Щомъ наддѣлватъ общи интереси на общината, тогава дайте общи листи. Какво е това противоречие? Отъ една страна наддѣлватъ общи интереси, а отъ друга страна избори по райони!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Управлението на общината е единъ въпросъ, а изборътъ, който ще става за общински съветъ, е другъ въпросъ. Не трѣбва, следователно, да се смѣсва единиятъ въпросъ съ другия въпросъ. По-целесъобразно е, както изтъкнахъ, поне въ днешно време да станатъ изборитъ за общински съветъ по райони, както предвижда и законопроектътъ, затова защото особено въ днешно време, когато ще трѣбва да се държи смѣтка за мѣстнитъ, въ района съществуващи нужди, по-добре е по районно да станатъ изборитъ за общински съветъ. Така ще бѣдатъ по-добре защитени и самитъ райони.

Но прави се възражение, че въ нашия законопроектъ неправилно сѣ разпредѣлени мандатитъ за общинскитъ съветници. Азъ допускамъ, че въ това отношение може да има известна неправилностъ въ законопроекта, но тя не е отъ принципиаленъ характеръ. Може нѣщо да се поправи. Ние предвиждаме 30 общински съветници, като ги разпредѣляме по отдѣлнитъ райони. Общинскитъ райони сѣ взети подъ внимание, г. г. народни представители, съгласно избирателния списъкъ на гр. София; той е мѣродавенъ, за да се установятъ мандатитъ на общинскитъ райони. Ние сме взели подъ внимание, казвамъ, избирателния списъкъ. Но трѣбва да признаемъ, че като правя смѣтка, виждамъ, че на нѣкои мѣста има известна несъобразностъ и ще трѣбва да се увеличатъ мандатитъ съ по единъ. Това важи особено за втория районъ, където, вмѣсто шестъ, ще трѣбва да се избера седемъ съветници; въ третия районъ, вмѣсто предвиденитъ шестъ съветници, ще трѣбва да се избера седемъ души; въ четвъртия районъ, вмѣсто предвиденитъ петъ, ще трѣбва да се избера шестъ души; въ петия районъ, вмѣсто предвиденитъ петъ, ще трѣбва да се избера шестъ души; въ шестия районъ, вмѣсто предвиде-

нитъ четири, ще трѣбва да се избера петъ души. По този начинъ ще имаме общо 35 души общински съветници и ще имаме, следователно, съгласно избирателния списъкъ, кръгло около 2.000 избиратели, записани въ избирателния списъкъ, на единъ общински съветникъ. Ще имаме една действителна мѣрка и ще се види, че реформата, която правимъ, е една реформа не произволна, а държаща смѣтка за броя на избирателитъ въ гр. София.

Въ това отношение можемъ да направимъ известни корекции въ законопроекта, когато ще го разглеждаме въ комисията. Като правя това изявление, искамъ да отбѣя каквито и да било други нападки, че съ тоя законопроектъ целимъ да прокараме каквито и да е партизански съображения и че желаемъ да осакатимъ правата на софийскитъ граждани, да нѣматъ своето редовно представителство въ общинския съветъ. Далечъ е била тая мисль отъ насъ. И ако е направенъ законопроектътъ така, то е съ огледъ само на една икономия. Ние намалихме общинскитъ съветници отъ 36 на 30 и трѣбваше постепенно навсѣкжде, въ всѣки районъ да махнемъ по единъ съветникъ, за да дойдемъ до 30. Но, както казахъ, всѣка конститутирана неравномерностъ трѣбва да се отстрани, та по тоя начинъ да въведемъ пълно равенство за избирането на общинскитъ съветници въ всѣки районъ.

Въ законопроекта, г. г. народни представители, се предвижда и още едно, по-особено положение на кмета спрямо общинскитъ помощникъ-кметове. Казано е, че службата, която изпълняватъ помощникъ-кметоветъ, ще я изпълняватъ като замѣстници на кмета и той може въ всѣко положение да функционира на тѣхно мѣсто. По този начинъ се запазва единството; постоянното присѣствие на общината да не бѣде организирано, щото да се унищожи единството на общинската власть, та да има много воли, много различни действия — да нѣма единство, въ който случай би се спъналъ добриятъ вървежъ на общинскитъ работи въ гр. София.

Азъ дохождамъ къмъ въпроситъ отъ шекотливъ характеръ, въпроситъ, които тукъ, изглежда, вѣлнуватъ най-много известни опозиционни срѣди.

Първо, дохождамъ на въпроса за разтурянето на Софийския столиченъ общински съветъ и за дадената възможностъ до м. септемврий 1932 г. да се произведатъ изборитъ така, както предвижда настоящиятъ законопроектъ.

Г. г. народни представители! Вѣрно е, че не би трѣбвало по законодателенъ редъ, току-така, безъ поводъ да се посегне на една Столична община. Вѣрно е, че това сѣ лоши прецеденти. Азъ, обаче, трѣбва да изтъкна, че Сговорътъ, който атакува насъ сега по този въпросъ, отъ 9 юний 1923 г., когато пое управлението на държавата, до м. май 1924 г. държа въ своитъ рѣце Столичната община безъ общински съветъ и управлява съ седмочленна комисия. Повече отъ 10 месеца Сговорътъ държа Софийската община въ рѣцетъ си, безъ да има редовенъ общински съветъ. . . .

А. Бояджиевъ (раб): Вие му подражавате сега, като предвиждате да я държите 8 месеци. Все едни и сѣщи сте.

Нѣкой отъ мнозинството: Нѣма да бѣде 8 месеца.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: . . . макаръ че законътъ, който Сговорътъ завари на 9 юний 1923 г., даваше право на централната власть, на правителството, да назначи 12 души за общински съветници — както бѣше предвидено въ закона отъ 1921 и 1922 г. Демократическиятъ сговоръ, правителството на г. Александъръ Цанковъ въ 1923 г., при наличността на мнозина общински съветници, принадлежащи на партиятъ, които навремето съставляваха Конституционния блокъ въ Софийската община, плусъ 12 души, можеше да има болшинство въ тогавашния общински съветъ, съгласно закона за Столичния общински съветъ, и можеше да управлява Софийската община. Навремето се изтъкваше предъ г. Цанкова и предъ г. Русева: Вие нѣма защо да правите този баши-бозушки актъ, да управлявате столицата съ полицейска седмочленна комисия, особено когато имате възможностъ да имате единъ редовенъ общински съветъ, съгласно закона, който ще носи по-нататъкъ отговорноститъ. Защото, казвамъ, тогава имаше известно число общински съветници, принадлежащи къмъ партиятъ на Конституционния блокъ, които, плусъ 12 души назначаеми отъ правителството, можеха да образуватъ едно болшинство и Сговорътъ можеше да управлява общината. Обаче новитъ хора отъ 9 юний бѣха хора на новитъ методи, на крутитъ мѣрки и предпочитаха да управляватъ съ седмочленна комисия общинския съветъ въ София — разтуриха общинския съветъ, назначиха сед-

мочленна комисия и чакъ до май месецъ 1924 г. управляваха съ тая комисия. Както всички общини въ България, селски и градски, така и всички постоянни комисии въ България се управляваха, мимо закона, съ тричленни комисии, и бѣ отнето правото на самоуправление на българскитѣ граждани по села и градове.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Тогава не съществуваше Народно събрание.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Следователно, хората, които сѣ правили подобни „жестове“, най-малко иматъ право насъ да атакуватъ.

А. Стоевъ (з): Тѣ поддържатъ фашисткия строй.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: По-нататкъ. Достоуважаемиятъ Демократически сговоръ, презъ време на своето управление, усвои една друга тактика. Тѣмо когато да има общински избори въ София, единъ месецъ преди изборитѣ, Демократическиятъ сговоръ създаваше новъ законъ за Столичната община. Заповѣдайте даннитѣ!

На 29 май 1924 г. е публикуванъ въ „Държавенъ вестникъ“ законътъ на г. Русева. Същата година на 1 юлий 1924 г. се произведоха изборитѣ за общински съветници въ София. Тѣмо преди това тѣ си нагласиха районитѣ и изборния апаратъ съ закона, следъ като 10 месеци управляваха Столичната община произволно съ своята седмочленна комисия. Нагласиха си закона и тогава произведоха изборитѣ.

На 1 февруарий 1926 г. се публикува новото измѣнение на закона на Столичната община.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Подобрение се направи въ всѣки случай.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. докторе! Не се смущавайте! Ще дойда и до вашата идилія въ Столичния общински съветъ. Не бързайте!

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Тая идилія я правимъ съ Вашитѣ приятели.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Както разправяше вашиятъ приятель, г. Петко Стайновъ: „Вие си гугукате въ общината съ Сговора, вие, старитѣ ахпапи, които нѣкога пѣхте: „Да живѣе дѣдо Радославовъ!“ (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

П. Стайновъ (д. сг): Това е изтъркана работа! Тя е отъ миналия вѣкъ!

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Приказки отъ Стария заветъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: На 14 февруарий 1926 г. станаха общински избори въ София. Преди да станатъ, обаче, тѣзи избори, уважаемиятъ Сговоръ навремето си гласува новъ законъ за Столичната община, който се публикува въ „Държавенъ вестникъ“ на 1 февруарий 1926 г. Нови избори — новъ законъ!

За трети пѣтъ, на 1 май 1929 г., се вотира новъ законъ за Столичната община и на 19 май с. г. се произведоха последнитѣ общински избори въ гр. София, отъ които излѣзе днешниятъ общински съветъ и днешното закононезаконно съжителство между Сговора и смилиовиститѣ! (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Бояджиевъ (раб): То е и съ ваши хора — и съ Йосифчевъ, и съ Орошаковъ. До завчера много хубаво се разбираха; сега, напоследъкъ, се скараха.

Х. Манафовъ (д): Гнусна клевета е това!

А. Бояджиевъ (раб): И ти приказва за гушавата вода — всички общински съветници.

Х. Манафовъ (д): Азъ съмъ билъ само оппозиция въ общинския съветъ.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Вие, г. Манафовъ, лично действително правите оппозиция, но вашата група не прави оппозиция.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ ще Ви кажа дали правимъ оппозиция или не.

Г. г. народни представители! Столичната община има действащъ бюджетъ за тази година въ размѣръ на 415.983.078 л., кръжгло 416 милиона лева.

А. Стоевъ (з): Колкото за три министерства.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ако пресмѣтнете този бюджетъ за блаженитѣ осемъ години, които прекара Сговорътъ на властъ, това сѣ надъ 3 милиарда лева и нѣщо, — пари, които сѣ минали презъ прѣститѣ на сговориститѣ въ Софийската градска община. Надъ 3 милиарда лева сѣ похарчени отъ сговориститѣ въ Софийската градска община и още ще чакаме да видимъ голѣмитѣ дѣла, които сѣ направени!

А. Стоевъ (з): Дадоха имъ мѣста, дадоха имъ пари, за да си направятъ палати.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: За да не бѣда голословенъ, ще дамъ една характеристика на бюджета, който, споредъ мене, е единъ бюджетъ абсолютно нерационаленъ, единъ бюджетъ, който свидетелствува, че има едно паразитно управление въ Софийската община, . . .

А. Николаевъ (з): Партизанско.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: . . . едно партизанско гнѣздо, което само залѣзва софийскитѣ граждани. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Това съмъ го казвалъ отдавна, казвалъ съмъ го още въ 1929 г., съ Боянъ Смилиовъ, който вчера прави митингъ за защита на Столичната община — казахме го въ Ренесансъ: нѣма нищо по-партизанско, по-паразитно отъ сговористското управление на Софийската община, това е било винаги моето мнение.

Х. Манафовъ (д): Да, но сега тѣ (Сочи националибералитѣ обединени) сѣ ортаци съ Сговора.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ бюджета на Софийската община за заплати и възнаграждения, напр., сѣ предвидени 112 милиона лева, 112 милиона лева плаща Софийската община за заплати и възнаграждения!

Въ бюджета на Софийската община има предвиденъ кредитъ и за помощи. Какви сѣ тѣзи помощи, кой ги взема, кѣде сѣ тѣзи мѣроприятия, кѣде сѣ тия благотворителни учреждения? Може ли единъ кръжгълъ сиракъ да намѣри подкрепа въ общината? А за помощи се предвиждатъ 41.930.000 л.

А. Бояджиевъ (раб): А за безработнитѣ нищо не се дава.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ изтъквамъ какъвъ кредитъ се предвижда за помощи.

А. Бояджиевъ (раб): Да, но този бюджетъ е подписанъ и отъ Константинъ Баголовъ, и отъ Йосифчевъ, и отъ Лазаръ Петровъ — тѣ не сѣ останали на особено мнение. Ето протокола. (Показва го)

А. Кантарджиевъ (д): Ти ли ще бранишъ Сговора? Ти ли ще защищавашъ бюджета на общината, изработенъ отъ сговориститѣ?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: (Къмъ А. Бояджиевъ) Седнете си тамъ на мѣстото! Вие сте непоправимъ човѣкъ. Вие сте даже дегенериралъ обществено човѣкъ, щомъ приказвате така.

А. Бояджиевъ (раб): Като Ви настѣпятъ, така приказвате.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Всѣка една група въ общинския съветъ, при разглеждането на бюджета, изказва своето мнение, взема становище, казва кое одобрява и кое не одобрява, заявява дали е добъръ бюджетътъ или не е добъръ, а вие сте едни кълвачи на букви и думи и гледате само да пишете въ протоколитѣ „особено мнение“, безъ да знаете какво правите. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Бояджиевъ (раб): А защо сѣ подписали при особено мнение Манафовъ и Мезанъ?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Особено мнение ще напишешъ по единъ особенъ въпросъ, кѣдето трѣбва да изтъкнешъ друго гледище, но по отношение на бюджетната политика, всѣка група е длѣжна да заяви, какъва политика поддържа, както сме го заявявали ние и по зреме на изборитѣ, и следъ изборитѣ въ общинския съветъ, и навсѣкѣде. Ние винаги сме били въ оппозиция на днеш-

ната общинска управа в София и не сме одобрявали нито на йота нейната политика.

И сега, за да ви покажа какъ сѣ харчени тѣзи 415 милиона лева, ще трѣбва да ви кажа, че въ редовния бюджетъ на Софийската община има предвидени за благоустройство само 10.800.000 л. Има и едно перо за извънредни разходи отъ извънредни приходи. Отъ него сѣ предвидени други 29 милиона лева за благоустройство. По редовния бюджетъ, обаче, пакъ повтарямъ, на Софийската община, за благоустройство сѣ предвидени само 10.800.000 л. Очевидно е, защо въ смрадъ и въ сметъ е потънала цѣла София. Нѣма благоустройство въ София, никой не се грижи за благоустройството на София.

А. Николаевъ (з): Тѣ се грижатъ за себе си — себе си да благоустроятъ!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това мнение сѣмъ го изказвалъ много пѣти предъ българското общество и никой не може да ме обвини, че сѣмъ защищавалъ днешния общински софийски съветъ, воглавъ сѣ запасния генералъ Вазовъ, къмъ когото имамъ всичкитѣ почитания и сѣ когото сме много добри познати, обаче за кмета Вазовъ азъ имамъ такова мнение, каквото има моята партия. Въ „Ревесанс“ азъ питахъ обществото, презъ дългогодишното си кметуване откъде-накъде столицниятъ кметъ Вазовъ да бѣде и членъ въ управителния съветъ на мина „Перникъ“? Тогава гражданството ми рѣкоплѣска. Това показва, че той не е билъ на мѣстото си, нито въ София, нито въ Перникъ. Той, впрочемъ, не е виновенъ — виновни сѣмъ онѣзи, които сѣмъ го пратили въ мина „Перникъ“.

А. Николаевъ (з): Пакъ двата зелника!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Да, трѣбва да си припомнимъ народната мѣдростъ. — Азъ имамъ отдавна мнение за Софийския общински съветъ и ние тукъ сме начисто. Ако е въпросъ за насъ, ние и една стотинка довърне (къмъ сговориститѣ) не ви даваме, защото сте доказали презъ осемгодишното си управление, че не сте годни за управление на гр. София. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството) И не само ние сме казвали това, но и защитѣ ортаци сѣмъ го казвали — тѣзи, сѣ които вие сега си гугукате. И тѣ сѣмъ го казвали. Въ 1929 г. ние имаме високото щастие да влѣземъ въ коалиция съ грамадната социалистическа партия (Смѣхъ) и да излѣземъ предъ софийското общество за борба. Азъ ви моля да прочетете позива, който тогава издадохме, за да видите кой какво е приказвалъ.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Никого не сте водили самостоятелна политика. Единъ пѣтъ сѣ насъ, другъ пѣтъ сѣ други.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Този позивъ е подписанъ и отъ Боянъ Смиловъ. Три партии въ София водѣхме преговори и направихме прословутата Тройна коалиция, която щѣше да ошастливи България и не знамъ какво. Въ този позивъ за Сговора, респ. за Столичната община, се казва следното (Чете) „Хаосъ въ управлението — на Столичната община — „хищническо разточителство, корупция, безразсѣдна стопанска политика, безконтролна мушния на Сговора“. Изборитѣ на 19 май иматъ и голѣмо политическо значение, казватъ тѣ — смеловитѣ (Чете) „Правителството на Демократическия сговоръ трѣбва да бѣде бито. То не се ползува съ народното довърне и трѣбва да си върви“. Както виждате, голѣми думи има въ този позивъ, но тия герои (Сочи националибералитѣ-обединени), като имъ предложиха едно помощникъ-кметско мѣсто въ Софийската община, откажаха се отъ Тройната коалиция. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството)

И. Лѣкарски (д. сг): И по-голѣми думи се казватъ днесъ отъ тѣзи мѣста. (Сочи министерскитѣ мѣста)

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Тѣ (Сочи националибералитѣ-обединени) сѣмъ политически чапкъни, не сѣмъ герои.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): (Къмъ министъръ д-ръ А. Гиргиновъ) Вие говорите сега едно, а на друго мѣсто говорите друго. Както въ речта си на публично мѣсто г. Мушановъ говори едно, а отъ трибуната тукъ говори друго.

А. Бояджиевъ (раб): Да се има предъ видъ това, че въ финансовата комисия въ общината участвува Йосифчевъ, а въ бюджетарната — Орошакъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ този позивъ има и друга една фраза, която заслужава да остане въ анализъ на българската политическа история. Ще ви я прочета, за да видите колко е фалшива понѣкога фразата, особено по политически въпроси, но нѣма избиратели, които да разбиратъ кой ги лъже и мами. Въ позива се казва: (Чете) „Тройната коалиция изразява здравата обществена солидарностъ“ — тѣзи, които дезертираха и отидоха при Сговора! (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството) По-нататкъ въ позива тѣ казватъ: (Чете) „Тритѣ партии съединяватъ своитѣ здрави сили, за да продължатъ въ утрешния день доизграждането на София“. Добре, но на утрешния день тѣ отидоха при г. Вазова, при г. Ляпчева. (Смѣхъ и рѣкоплѣскания отъ мнозинството) Тѣ искаха въ утрешния день да продължимъ доизграждането на София, и ние ги подирехме, но тѣхъ ги нѣмаше, дезертираха.

С. Дойчиновъ (нац. л. о): Кого нѣмаше?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Васъ ви нѣмаше. — И най-сетне въ позива се казва: (Чете) „Софийски граждани! Елате полъ творческото знаме на Тройната коалиция“. Както виждате, г-да, бомбастични фрази, голѣми измами къмъ софийскитѣ граждани отъ тия хора, които още на другия день почнаха да правятъ мили очи на Сговора и предадоха калето отъ вътре — и въ общинския съветъ, и въ училищното настоятелство. Въ общинския съветъ Сговорътъ имаше 17 съветника, а ние, Тройната коалиция, която представляваше „здравата обществена солидарностъ“, имаме 16 общински съветници. Имаше и единъ земледѣлецъ, който — виждате ли партия? (Сочи земледѣлцитѣ) — биде изключенъ отъ нея веднага, защото отиде да поддържа Сговора. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството) А вие (Сочи националибералитѣ-обединени) продължавайте да поддържате Сговора.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Подкупиха го съ много пари, но ние го изгонихме.

А. Бояджиевъ (раб): (Къмъ министъръ д-ръ А. Гиргиновъ) Батоловъ, който подписа бюджета безъ особено мнение, защо не го изключихте? (Глъчка)

Председателствуващъ Н. Захариевъ (Звѣни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: И така, Тройната коалиция имаше 16 общински съветници, имаше единъ земледѣлецъ и двама отъ Трудовата работническа партия. Както виждате, софиянци изпѣлниха дълга си и пратиха въ Софийския общински съветъ болшинство опозиционери. Можеше да се превземе общинскиятъ съветъ, защото срещу 17-тѣ съветника на Сговора имаше 19 души опозиционери, но нѣмаше какъ да се поведе атаката. Господата (Сочи националибералитѣ-обединени) викатъ: „Напредъ“, но бѣгатъ назадъ къмъ Сговора.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Не е вѣрно. Ние гласувахме за Батоловъ да бѣде кметъ, а вашиятъ съветникъ Орошакъвъ замина за странство.

Х. Манафовъ (д): Но после завидѣхте на Зюмбюлевъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Дадоха имъ едно помощникъ-кметско мѣсто и тѣ проиграха положението.

И. Лѣкарски (д. сг): (Възразява нѣщо)

Председателствуващъ Н. Захариевъ (Звѣни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Успокойте се, г. Лѣкарски, сега ще Ви кажа. — За мене е важно, г. г. народни представители, че въ общинския съветъ възтѣржествува измамата къмъ софийскитѣ избиратели и вмѣсто опозицията да вземе общинската власт, както се бѣхме клеи и взаимно обещаваха, ние, Тройната коалиция, взе я Сговорътъ, защото другаритѣ отъ либералната концентрация на Боянъ Смиловъ напустиха полесражението и се предадоха на Сговора.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Не е вѣрно. Ние гласувахме за Батоловъ, а вашиятъ Орошакъвъ замина въ Германия.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това е една измислица. Асяхъ хора, които сѣмъ паднали политически, не могатъ да се защитятъ другояче, освенъ чрезъ измислици. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството)

Д-ръ Х. Георгиев (нац. л. о): Праздни приказки! Паднали сж онъзи, които довчера говорѣха едно като политици, а днесъ вършатъ друго.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ изборитѣ на 19 май, ние, Тройната коалиция, получихме гласове почти наравно съ Сговора.

С. Дойчиновъ (нац. л. о): 17 срещу 16.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ето пъкъ тоя либералъ — бърза да каже една невѣрност!

Д-ръ Х. Георгиев (нац. л. о): Защо невѣрност? Г. Дойчиновъ говори за мандатитѣ, че сж били 17 срещу 16. Не е ли вѣрно?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ не говоря за мандатитѣ, а за гласовѣтѣ. Сговорътъ получи 12.900 гласа, а ние, Тройната коалиция, получихме 11.819; земеделцитѣ, радикалитѣ и социалдемократитѣ получиха 4.748 гласа, и Трудовиятъ блокъ — 5.130 гласа. Отъ една страна властта на Сговора, която трѣбваше да се събори чрезъ изборитѣ въ София — защото борбата въ София имаше и това значение — получи 12.900 гласа, кажете ги 13.000, а отъ друга страна опозицията общо получи крѣгло 22.000 гласа. 22.000 гласа срещу 13.000 гласа!

Д-ръ Х. Георгиев (нац. л. о): Резултатъ на районитѣ, които поддържате сега.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Още тогава, въ тия избори, софийскитѣ избиратели казаха, че не вѣрватъ на Сговора. Още тогава, въ 1929 г., Сговорътъ пропадна. Защо искате сега да спасявате вашето положение, г. г. сговористи? Въ изборитѣ презъ 1929 г. вие бѣхте отречени отъ софиянци. Вие загубихте изборитѣ и продължавате да бждете узурпатори, ползуващи се отъ една политическа измама. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Това, което е извършила Смиловата партия, не е нищо друго, освенъ една раг excellence политическа измама. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Това е най-висшето политическо предателство — да излъжешъ избирателя, че искашъ да се боришъ съ Сговора, да говоришъ противъ дѣлата на Сговора, а следъ туй да подкрепишъ Сговора и да продължавашъ да вършишъ още по-осѣдителна дейностъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Това се казва политическо падение.

Д-ръ Х. Георгиев (нац. л. о): Вие никога не сте били сами въ избори.

А. Бояджиев (раб): (Казва нѣщо)

А. Кантарджиев (д): Слушай, Асене, не те ли е срамъ да ставашъ подметка на Сговора?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Както казахъ, въ общинския съветъ ние, Тройната коалиция, имаме 16 съветници, Сговорътъ — 17, и Работническата партия — 2. Ако бѣхме щастливи да дойдатъ при насъ двамата съветници отъ срѣдата на тѣзи (Сочи работниците) „голъми патриоти и защитници“ на работническа България, щѣхме да бждемъ 18 срещу 17 и нѣмаше да ни трѣбва земеделецътъ. Но изглежда, че и тѣзи господа (Сочи работниците) лаятъ на аба, говорятъ само приказки, а когато трѣбва да се вършатъ дѣла — нѣма ги. Гражданитѣ искатъ свалянето на една общинска власт, но нѣма какъ да се смѣни, защото еднитѣ се предадоха на Сговора, а г. г. работниците продължаваха само да декламиратъ, безъ да искатъ да свалятъ Сговора.

А. Ненов (раб): (Къмъ земеделцитѣ) Вие се продадохте на буржоазията.

Нѣкой отъ земеделцитѣ: А вие кжде се продадохте?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Сжщо такава бѣ борбата и въ училищното настоятелство. Борбата по поводъ избирането на училищното настоятелство въ 1929 г. бѣше борба противъ корумпираното управление на Сговора, противъ лошитѣ порядки въ училищното настоятелство, предизвикани отъ Сговора. Ние, Тройната коалиция, даже имаме щастие да биемъ Сговора: ние получихме 10.738 гласа, а Сговорътъ получи 10.560 гласа. Ние, Тройната коалиция, сами бихме Сговора при изборитѣ за училищното настоятелство. Съзнателна София даде намъ подкрепа.

А. Стоевъ (з): Софиянци мѣчно се лъжатъ. Тѣ сж голѣми тарикати.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Заедно съ полученитѣ гласове отъ Трудовия блокъ, Четворната коалиция, въ която участвуваха радикали, Стопанската партия, друга една земеделска партия, Жеко Маджаровъ — всичко това представляваше 24.566 гласа, противъ 10.560 гласа на Сговора. При изборитѣ за училищно настоятелство, грамадното болшинство избиратели бѣха противници на Сговора. Сговорътъ загуби довѣрие. Въпрѣки това, той продължи да управлява, азъ бихъ казалъ, съ политическиѣ шмекерии на разнитѣ отстъпници. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Отъ сговориститѣ: А-а-а!

П. Стайновъ (д. сг): Дайте изборъ подиръ единъ мѣсець, и тогава ще ви видимъ!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ще ви дадемъ. — А въ училищното настоятелство ние сме наравно по мандати. Достатъчно е само господата отъ Работническата партия да пожелаатъ, за да свалимъ Сговора. Щѣхме да ги туримъ даже и въ управлението, и тѣ да управляватъ заедно съ Тройната коалиция.

Отъ работниците: А-а-а!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Добре, ама никой не повежда работата — не желаятъ. Националибералитѣ се подладоха: тѣхниятъ представителъ г. Загоровъ стана касиеръ на училищното настоятелство, получи заплатата и по тоя начинъ цѣлата партия се продаде за заплатата на касиера при училищното настоятелство. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Д-ръ Х. Георгиев (нац. л. о): Това не е вѣрно.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Другиятъ имъ общински съветникъ и той получи мѣсто като помощникъ-кметъ, почна да настанява въ разни ведомства службогонския елементъ отъ Смиловата партия и, естествено, че и Смиловата партия се задоволи съ това, бихъ казалъ, политическо падение.

С. Дойчиновъ (нац. л. о): Дълга да заявя, че Националибералната партия въ училищното настоятелство никога не е напускала Тройната коалиция.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Какво?

С. Дойчиновъ (нац. л. о): Казвамъ, че постѣпката на Сашо Загоровъ е само едноличенъ неговъ актъ, а партията не е напускала Тройната коалиция. Това ще провѣрите чрезъ г-жа д-ръ Гиргинова, която бѣше училищна настоятелка.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Какво ми разправяте работи, които сж една проста измислица? Азъ зная, че вие имате болшинство, като сте се продали съ своитѣ представители въ училищното настоятелство.

С. Дойчиновъ (нац. л. о): Посочете.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ето, Александъръ Загоровъ не е ли вашъ, не е ли отъ партията на Христо Статевъ?

С. Дойчиновъ (нац. л. о): Вие не знаете ли, че тогава имаше изключване и порицание за него?

А. Бояджиев (раб): Ами Тодоръ Атанасовъ не е ли земеделецъ? Ама когато нѣмате смѣтка, не чувате.

П. Н. Даскаловъ (нац. л): Загоровъ се продаде.

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Д-ръ Х. Георгиев (нац. л. о): И вие го изключихте тогава — нали така?

П. Н. Даскаловъ (нац. л): Азъ ви казвамъ едно, че азъ настояхъ да се избере той, следъ като ми се моли, обаче, за голѣмо съжаление, продаде се на Сговора, за да стане касиеръ на настоятелството.

Д-ръ Х. Георгиев (нац. л. о): И вие го изключихте — нали така?

Министър д-р А. Гиргиновъ: За мене е важно, г-да, да констатирамъ, че сегашната общинска управа можа да продължи своето съществуване благодарение на едно политическо издйничество, което се извърши отъ хора, които бѣха избрани като опозиционери и, следователно, трѣбваше да не правятъ никаква коалиция и разбирателство съ Сговора. Само благодарение на това издйничество въ политическия животъ на столицата, Сговорътъ можа да задържи властта до този моментъ. Тази управа, преди всичко, както виждате, е компрометирана издъно, защото почива върху единъ политически шмекерлъкъ — нищо друго! (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Тя нѣма болшинство, освенъ чрезъ шмекерлъкъ. Това сѣ хората, които сѣ се продали, следъ като сѣ издали такива позиви, следъ като сѣ водили ужъ нѣкаква идейна борба противъ насъ, заедно съ Сговора, въ общинския съветъ.

А. Бояджиевъ (раб): Д-ръ Орошаковъ не е ли билъ въ споразумение съ постоянното присѣствие?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Министър д-р А. Гиргиновъ: Следователно, тѣ нѣматъ моралното право да искатъ да продължаватъ да управляватъ още. Тѣ нѣматъ и политическото право да продължаватъ да управляватъ, защото нѣматъ довѣрието на столичани — тѣ сѣ го изгубили още въ 1929 г.; въ този моментъ тѣ сѣ узурпатори; не само че на 21 юний 1931 г. цѣлиятъ Сговоръ се измете отъ българския избирателъ, но още въ 1929 г. даже вие нѣмате болшинството на избирателитѣ, отъ 1929 г. нѣмате мандатъ да управлявате столицата. Вие получихте мандатъ отъ едни ржце нечисти. Нечисти ржце дойдоха да се съюзятъ съ васъ да управляватъ общината помимо всички принципи на демокрацията и на самоуправлението. Следователно, нѣма защо вие да ни атакувате, че сме прокарвали новъ законъ, който предвижда една нова организация, една нова компетенция, единъ новъ режимъ на управление на София и, естествено, поради тая причина и поради оная политическа причина, че вие вече нѣмате абсолютно никакво довѣрие отъ страна на софийскитѣ граждани, ще трѣбва да си отидете.

Ето моятъ отговоръ. Той е ясенъ, той е категориченъ, той е откровенъ.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Той изгони митингаджитѣ.

Министър д-р А. Гиргиновъ: Може ли да има другъ отговоръ, освенъ този? За какво плачете вие, г-да? Вие сте отрицати отъ софийскитѣ избиратели още въ 1929 г. Вашето управление почива, както казахъ, върху едно незаконно съжителство. Вие не можете така да продължавате да управлявате. Тая Софийска община, следователно, ще трѣбва да си намѣри стопанина. Вие не можете да бъдете стопанинъ на Софийската община; вие нѣмате довѣрието на гражданството — то ще трѣбва първа да си каже думата.

Но прави се едно възражение: „Защо предвиждате въ законопроекта възможността чакъ презъ септемврий 1932 г. да се произведатъ избори за новия общински съветъ?“ Азъ казвамъ, че до края на септемврий ще трѣбва да станатъ изборитѣ. Азъ не съмъ казалъ, че непременно презъ септемврий трѣбва да станатъ, или че трѣбва да станатъ следъ петъ месеца, или шестъ месеца. Кой е казалъ, че непременно презъ септемврий ще станатъ изборитѣ? Може да станатъ презъ май или презъ априлъ. Ако бѣхъ на вашия акълъ, азъ зная, че само шмекерии трѣбваше да върша съ тази община, но азъ не съмъ на вашия акълъ.

А. Бояджиевъ (раб): Тогава съгласете се да станатъ изборитѣ презъ априлъ.

Министър д-р А. Гиргиновъ: Ако народното представителство желае да намали този срокъ, да не бѣде до септемврий — нека каже: май или юний. Азъ казахъ и онзи день, че не държа на това. Азъ нѣма да бѣда по бабаитѣ отъ онѣзи, които 10 месеца управляваха Софийската община съ седмочленна комисия. Повдига се въпросъ да се намали срокътъ, да не бѣде до септемврий — по това нека си каже думата народното представителство. Но може би да има нужда да се види какво е положението въ Софийската община, може да има нужда да се даде единъ малко по-голямъ срокъ за изборитѣ, които ще станатъ, може би това да е целесъобразно и политично — това ще го решимъ заедно съ народното представителство въ ко-

мисиата. Нѣма защо да казвате тукъ, че се извършва нѣкакъвъ атентатъ. Какъвъ атентатъ? Никакъвъ атентатъ.

Чета въ вестницитѣ, че г. Петко Стайновъ вчера разправялъ на публично събрание, че това било системата на плячкаджилъка, че южноамериканска плячка имало въ София.

А. Николаевъ (з): Знаятъ по себе си.

Министър д-р А. Гиргиновъ: Тѣ знаятъ, че този принципъ е билъ ржководенъ за тѣхъ. Какъвъ плячкаджилъкъ има тукъ? Никакъвъ плячкаджилъкъ нѣма. Какъ сговориститѣ вземаха властта въ общината? Тѣ имаха възможностъ да я взематъ даже въ рамкитѣ на закона, но не я вземаха. Ние я вземаме въ съгласие съ единъ законъ; ние я вземаме при едно измѣнено политическо положение; ние я вземаме, когато констатираме, че порядкитѣ въ Софийската община не сѣ добри; ние я вземаме, когато виждаме, че сговориститѣ нѣматъ довѣрието на софийскитѣ избиратели още когато бѣха въ меденото време, въ 1929 година, когато Стойчо Мошановъ — както имахъ честта и другъ пътъ да кажа — залѣгваше софийскитѣ избиратели съ писания въ в. „Прѣпорѣцъ“ — азъ ги четохъ въ едно отъ миналитѣ заседания — че софианци трѣбвало да подкрепятъ Демократическия сговоръ, ако искатъ Софийската община да бѣде подпомагана отъ централната властъ. Понеже — искаше да каже Стойчо Мошановъ — общината е обречена на Сговора, всичкитѣ избиратели трѣбвало да гласуватъ за кандидатитѣ на сговористката листа за общински съветници, ако общината трѣбва да получи поддѣпата на сговористкото правителство. Това бѣше агитацията на Сговора. Ние тая агитация нѣма да правимъ. Ние нѣмаме нужда отъ нея. А, за да направите заключение, доколко общинското стопанство е въ редъ, достатъчно ми е да ви цитирамъ само следния фактъ, който се знае. Общината има да изкарва Рилския водопроводъ.

А. Бояджиевъ (раб): Съ гушавата вода.

Министър д-р А. Гиргиновъ: За тоя водопроводъ Софийската община е взела срѣдства, които сѣ събрали отъ цѣла България. Държавата съ специаленъ законъ е дала тия суми на Столичната община. Въ днешния моментъ, обаче, общината не разполага съ срѣдства за доизкарване на това предприятие, и при все това се ангажира и съ други голѣми общински предприятия. — Така, напр., общината дава 160 или 180 милиона лева за кланица, които можеше да употреби за доизкарване на водопровода. Тая община, която нѣма пари, за да доизкара водопровода, дава толкова пари за кланица, и съ тоя доказва, че не е добъръ стопанинъ.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Г. министре! Срѣдствата за кланицата сѣ отъ специаленъ фондъ, събиранъ въ течение на десетки години. Така че срѣдствата за кланицата нѣматъ нищо общо съ срѣдствата за водопровода.

Министър д-р А. Гиргиновъ: Може срѣдствата за кланицата да сѣ отъ специаленъ фондъ, но зная, че вие, г-да смиловиститѣ, сѣ ербапъ да посѣгате на всички фондове въ общината и да разполагате съ тѣхъ помимо всѣки законъ. Когато Софийската община, която има да доизкара едно такова голѣмо предприятие, каквото е Рилскиятъ водопроводъ, знае, особено отъ 1929 и 1930 г., че се изчерпаха златнитѣ дѣзиви на България и почнаха да се изяждатъ срѣдствата отъ заемитѣ, когато дойдоха и фалититѣ, особено къмъ края на 1929 г.; тая община, която знаеше, че не ще има пари, за да доизкара тоя водопроводъ, бѣше длъжна да посегне евентуално на тия пари отъ фонда за кланицата и да ги употреби за доизкарване на водопровода, който е далечъ по-нуженъ на София, довършването на който не търпи отлагане, а постройката на кланицата можеше да се отложи за по-благоприятно време.

А. Бояджиевъ (раб): Всички общински съветници гласуваха за кланицата, съ изключение на насъ.

Х. Манафовъ (д): Не всички.

Министър д-р А. Гиргиновъ: Напротивъ, нашитѣ общински съветници сѣ гласували противъ кланицата и сѣ искали да се взематъ пари отъ фонда за кланицата, за да се довърши Рилскиятъ водопроводъ. Това е било нашето гледище по кланицата. А вие, г-да комуниститѣ, върни на своята натура, продължавате и сега да говорите невѣрни работи.

А. Бояджиев (раб): Не измисляме нищо. Вижте стенограмитѣ на Софийския общински съветъ.

Х. Манафовъ (д): Не е вѣрно. Ти бѣше въ Русия тогава.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това е, г-да, което имаше да кажа по тоя законопроектъ. Този законопроектъ, както се вижда, изхожда отъ най-чисти побуждения и съответствува на известни назрѣли нужди въ Софийската община. Той преследва целта да даде възможност на софийскитѣ граждани, при една по-усъвършенствувана система и организация въ общината, да си посочатъ новъ общински съветъ, който ще управлява Столичната община. Законопроектътъ е едно наше мѣроприятие, което, покрай всички други мѣроприятия на правителството, има за целъ да подобри положението, въ което се намира нашето население.

Г. г. народни представители! Ние живѣемъ въ едно мъчно време. Държавата, правителството се бори съ голѣми трудности. Ние срѣщаме една неблагодарностъ отъ много наши обществени кръгове, които не знаятъ да преценятъ правилно дѣлата, себеприцанието и голѣмитѣ грижи на Народния блокъ въ днешния тежъкъ за отечеството моментъ. Тия обществени кръгове не могатъ да се примирятъ съ новосъздалото се положение. Тѣ продължаватъ да интригуватъ, да инсинуиратъ. Тѣ смѣтатъ, че Народниятъ блокъ не може да даде на страната онова, което е необходимо. Обаче въ дълбочината на душата си тѣ съзнаватъ, че е голѣмо щастие и за държавата, и за ограднѣния и изнемошѣлия български народъ, че на 21 юний тоя народъ можа да си каже думата, за да дойде Народниятъ блокъ въ тия тежки моменти, моменти на голѣми изпитания, ...

А. Бояджиев (раб): За да трепи сега сѣщия този народъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: ... въ които се иска и благоразумие, и търпение. И въ скоро време ние ще дадемъ на цѣлия свѣтъ пълни доказателства за нашата планомерна, системна и добре преценяваща върховнитѣ интереси на страната политика. Тая политика въ скоро време ще даде своитѣ плодове. Ние имаме вече заченки въ изработването на една система. Законодателната дейностъ, обаче, сѣщо ще трѣбва да бѣде развита планомерно, не прибързано, всѣко мѣроприятие трѣбва достатъчно добре да се обсъди. Мѣроприятията, които ние смѣтаме да предприемемъ, ще се обсъждатъ и въ скоро време ще ви бѣдатъ предложени такива мѣроприятия за закрепването на нашия държавенъ бюджетъ и изобщо на държавнитѣ финанси. Едновременно съ това ще дойдатъ и мѣроприятия за заздравяването на нашето народно стопанство. Едновременно ще дойдатъ и мѣроприятия, които ще подпомогнатъ страждущитѣ въ България, нѣмащи възможностъ да изкарватъ препитанието си и намиращи се предъ опасността на гражданска смъртъ. Ние ще имъ дойдемъ на помощъ, обаче ние търсимъ пѣтищата, търсимъ срѣдствата, безъ да влошаваме положението на страната, да направимъ това по най-възможния начинъ, да подпомогнемъ всички онѣзи, които заслужаватъ подкрепата на колективитета, на държавата.

Най-сетне въ скоро време ние ще дойдемъ и до въпроситѣ на истинското самоуправление, ще дойдемъ до нова система за управлението на окръжитѣ. И тогава ще имаме една истински обновена България, защото ще имаме управление, което ще бѣде и компетентно, и съобразно съ нуждитѣ на населението, и напълно ефикасно и дееспособно да задоволява всички стопански и други културни нужди на населението въ окръжитѣ.

Къмъ тази целъ, къмъ тази програма на близкитѣ дни върви решително и смѣло Народниятъ блокъ. Народниятъ блокъ не се страхува отъ интригитѣ, отъ кознитѣ, които се хвърлятъ отъ хора, които още нѣматъ ясна представа за своята отговорностъ. Ние не се смущаваме отъ тѣхнитѣ атаки. Ние ще продължаваме да вършимъ нашитѣ ре-

форми, като заявяваме, че съ приложението на реформата, която ни занимава днесъ, ние имаме една целъ: да туримъ въ най-близко време сѣдбата на Столичната община въ рѣцетѣ на софиянци. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Бояджиев (раб): Е, ще ржкоплѣскате! Какъ нѣма да ржкоплѣскате!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които сѣ съгласни да се приеме на първо четене законопроектътъ за Столичната община, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Председателството дължи да съобщи, че трѣбва да се извърши промѣна въ състава на комисията по провѣрка на изборитѣ въ Егри-дере. Представителътъ въ тази комисия отъ парламентарната група на Сговора, два пѣти поканенъ, не се е явилъ. Затова председателството предлага на Народното събрание да избере, на мѣстото на г. Говедаровъ, народния представител г. Велико Савовъ.

Които сѣ съгласни съ това предложение, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка втора отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за освобождаване гаранциитѣ на държавнитѣ служители при Петричкото и Кошукавашкото данѣчни управления и пр.

Моля г. секретаря да го докладва.

Секретаръ А. Кантарджиевъ (д): (Чете)

ЗАКОНЪ*)

за освобождаване гаранциитѣ на данѣчнитѣ служители при Петричкото и Кошукавашкото данѣчни управления, частъ отъ архивата на които управления е изгорѣла на 6 срещу 7 априль 1927 г. въ Петричкото данѣчно управление, и на 31 октомврий 1927 г. — въ Кошукавашкото данѣчно управление“.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Нѣма кворумъ. Кой ще гласува?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има кворумъ.

Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ А. Кантарджиевъ (д): (Чете)

„Членъ единственъ. Гаранциитѣ за длъжността на данѣчнитѣ бирници, на данѣчнитѣ агенти, както и на данѣчнитѣ служители, отчетници предъ Върховната и окръжнитѣ смѣтни палати, които сѣ служили въ Петричкото данѣчно управление до 6 априль 1927 г. и въ Кошукавашкото данѣчно управление до 31 октомврий 1927 г., да се освободятъ следъ ревизия само на ония отчетни книжа, които не сѣ опожарени отъ пожаритѣ, избухнали на 6 срещу 7 априль 1927 г. въ Петричкото данѣчно управление, и на 31 октомврий 1927 г. — въ Кошукавашкото данѣчно управление.

„Къмъ актоветѣ за ревизия на служебнитѣ действия на отчетниците или къмъ отчетитѣ имъ да се прилага удостоверение отъ надлежното данѣчно управление, отъ което да се вижда, кои отчетни книжа сѣ изгорѣли и по тази причина не сѣ ревизирани“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ членъ единственъ, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието за утре съ следния дневенъ редъ: 1. Трето четене на законопроекта, които току-що се прие на второ четене;

2. Второ четене законопроекта за Столичната община, и по-нататѣкъ следватъ останалитѣ точки отъ днешния дневенъ редъ.

(Вдигнато въ 19 ч. 7 м.)

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 26.

Подпредседателъ: **Н. ЗАХАРИЕВЪ**

Секретаръ: **СТ. СЛАВОВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**